

Bibliotekarz

P₅

1

1967

ROK XXXIV
WARSZAWA

CZASOPISMO WYDAWANE PRZEZ STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH ORAZ BIBLIOTEKĘ PUBLICZNĄ M. ST. WARSZAWY

TREŚĆ — СОДЕРЖАНИЕ — CONTENTS

<i>Kongres Kultury Polskiej</i>	
Конгресс польской культуры	
The Congress of the Polish Culture	
<i>J. Korpała</i> — Rola książki i bibliotek w Polsce Ludowej	1
Роль книги и библиотек в Народной Польши	
Significance of books and libraries in Poland	
<i>L. Biliński</i> — Udział bibliotek publicznych w obchodach 50 rocznicy Wielkiej	
<i>Socjalistycznej Rewolucji Październikowej</i>	
	4
Участие массовых библиотек в праздновании 50 годовщины Великой Октябрьской	
<i>Социалистической Революции</i>	
Participation of the public libraries in the 50-th anniversary of October Revolution	
<i>I. Urbańczyk-Głowacka</i> — Biblioteka Centralnego Ośrodka Doskonalenia Kadr	
<i>Kierowniczych</i>	
	8
Библиотека Главного центра улучшения руководящих кадров	
The Library of the Centre of Improvement of Managing Staff	
<i>Z. Rudnicka</i> — Uczmy się. Z doświadczeń Kursu Służby Informacyjnej i Bi-	
<i>bliograficznej Bibliotek Powszechnych</i>	
	12
Учиться. Из опытов Курса информационной и библиографической службы массо-	
<i>вых библиотек.</i>	
Let's learn. Experiences of the course of reference services in the public libraries.	
<i>B. Piątkowski</i> — 15 lat działalności Centrali Kompletów Ruchomych Związku	
<i>Pracowników Budowlanych w Łodzi</i>	
	15
15 лет работы Базы передвижных библиотек Профсоюза Строителей в Лодзи.	
15 years of Central Circulating Library for Construction Workers Trade Union in Łódź	
<i>J. Kołodziejska</i> — III Międzynarodowa Narada Ośrodków Bibliotekoznawczych	
<i>i Naukowo-Metodycznych Europejskich Krajów Socjalistycznych</i>	
	17
III Международное Совещание Библиотекovedущих и научно-методических цен-	
<i>тров европейских социалистических стран</i>	
The 3-rd International Congress of the Centres of Librarianship and Library Metho-	
<i>dic Research Centres of European Socialist Countries.</i>	
<i>Z życia SBP</i>	21
Из жизни СПБ	
News from PLA	
<i>M. Prokopowicz</i> — Międzynarodowa Konferencja Stowarzyszenia Bibliotek	
<i>Muzycznych w Warszawie 4—8 września 1966 r.</i>	
	22
Международная конференция Общества музыкальных библиотек в Варшаве	
<i>4—8. X. 1966 r.</i>	
Conference of International Association of Music Libraries (AIBM) in Warsaw,	
<i>Sept. 4—8, 1966.</i>	
Przegląd piśmiennictwa	
Обзор литературы	
Reviews of books and articles	
<i>eLBe</i> — Sprawy bibliotek i czytelnictwa w prasie	24
Проблемы библиотек и Чтения в печати	
Problems of libraries and reading in the press	
<i>A. Sitarska</i> — Michajlov A.I., Giliarewskij R. S., Cernyj A. I. — Osnovy nau-	
<i>cznej informacji. (Rec.)</i>	
	26
Основы научной информации (рец.)	
Principles of the reference services (review)	
<i>Kronika Krajowa i zagraniczna</i>	29
Внутренняя и зарубежная хроника	
Domestic and foreign chronicle	
<i>Przepisy prawne TeZar</i>	31
Законодательство	
Legal regulations	

REDAGUJE KOMITET: *F. Bursowa, T. Bruszewski, H. Falkowska, J. Kołodziejska*
(zast. redaktora), *Cz. Kozioł, E. Pawlikowska* (redaktor), *D. Stępniewska,*
I. Szczepańska

BIBLIOTEKARZ

CZASOPISMO POŚWIĘCONE SPRAWOM BIBLIOTEK I CZYTELNICTWA

Nr 1

WARSZAWA

ROK XXXIV

KONGRES KULTURY POLSKIEJ

JÓZEF KORPAŁA

Miejska Biblioteka Publiczna
Kraków

ROLA KSIĄŻKI I BIBLIOTEK W POLSCE LUDOWEJ

Referat wprowadzający do dyskusji, wygłoszony na
obradach Komisji III Kongresu Kultury

W atmosferze Kongresu, zamykającego obchody Tysiąclecia Państwa Polskiego, silniej niż kiedykolwiek odczuwamy nacisk historii i trudno się nam od tego nacisku wyzwolić. Toteż i mówiący te słowa zaczyna swój krótki referat od skłonu w stronę historii. Nie mam jednak zamiaru ani możliwości omawiania tutaj roli książki i bibliotek w rozwoju kultury polskiej, mimo że jest to zagadnienie ważne i niezwykle atrakcyjne. Chciałbym jedynie na wstępie dalszych wywodów zwrócić mocno uwagę na to szczególne zagadnienie, że losy książek i bibliotek wiązały się u nas jak najściślej z dziejami narodu i naszej kultury narodowej. Ściślej niż w jakimkolwiek innym kraju.

Nazwy wielkich bibliotek i nazwiska ich założycieli zapisały się na zawsze w pamięci narodowej. To przecież z przesławnej Biblioteki Załuskich wywodzi się idea Biblioteki Narodowej, to z nazwiskiem Estreichera, wielkiego pomnożyciela Biblioteki Jagiellońskiej, wiąże się pomnikowe dzieło „Bibliografia Polska” — zawierające zestawienie całego piśmiennictwa polskiego od początków drukarstwa do końca XIX wieku. Dzieło to nie ma równego sobie u innych narodów.

W dziejach naszego narodu niemało jest dowodów, że książka i biblioteka, zwłaszcza od czasów Oświecenia, odgrywały szczególnie ważną rolę kulturotwórczą. Po rozbiorach zaś zakładanie bibliotek i zbieranie książek podniesione było do rangi pracy patriotycznej. Na przełomie XIX i XX stulecia organizowanie bibliotek i wypożyczalni było najpowszechniejszą formą społecznej działalności oświatowej a jednocześnie kształtowania świadomości narodowej.

W okresie XX-lecia „między wojnami” zrobiliśmy sporo dla rozwoju bibliotek naukowych, zorganizowaliśmy Bibliotekę Narodową, jako podstawowy księgozbiór, ale nie starczyło środków ani czasu, by przetworzyć ją w bibliotekę naczelną. Nie przewyżczyliśmy przestarzałych wzorów działania społecznych bibliotek oświatowych i zaledwie zapoczątkowaliśmy organizowanie sieci bibliotek publicznych. Książka była droga, biblioteki słabe, a na rynku księgarskim brak było najniezbędniejszych podręczników. Literatura popularnonaukowa prawie nie istniała.

W Polsce Ludowej dokonaliśmy prawdziwej rewolucji w dziedzinie książki. Po latach walki i milczenia zabraliśmy się do odbudowy bibliotek na zgliszczach

wielu historycznych księgozbiorów, by udostępnić książki wszystkim mieszkańcom kraju. Dekret o bibliotekach przyjęty był przed 20 laty jako spełnienie marzeń oraz dążeń postępowych działaczy kulturalno-oświatowych walczących od początku naszego wieku o demokratyzację książki, bibliotek i kultury. Zorganizowanie sieci bibliotek publicznych było jedną z najważniejszych zdobyczy rewolucji kulturalnej. W okresie 15 lat działalności pełnej sieci — biblioteki publiczne i związkowe utorowały książce drogi do mas i przeorały ugory po wielkiej akcji likwidacji analfabetyzmu.

Pierwszy głód książki został zaspokojony, a nowe potrzeby kulturalne — rozbudzone. Ofiarną pracą wielu tysięcy bibliotekarzy i współdziałających z nimi działaczy społecznych, prowadzących ponad 25 tys. punktów bibliotecznych, zdołaliśmy pozyskać z górą 5 mln czytelników, a w samych tylko bibliotekach publicznych zgromadzić przeszło 42 mln książek. Liczby bezwzględne, wskaźniki procentowe i dane przeciętne w porównaniu z okresem międzywojennym są prawdziwie imponujące, a w zestawieniu z innymi krajami świadczą o odrobieniu poważnego zaniedbania i opóźnienia w dziedzinie pracy kulturalnej.

Byłoby jednak błędem, gdybyśmy poprzestali na ujmowaniu istotnych rezultatów pracy bibliotek wyłącznie we wskaźnikach statystycznych, bo statystyka w pełni nie ujawni złożonych problemów rzeczywistości. Wielkie liczby i wysokie wskaźniki przesłaniają nieraz istotny kształt tej rzeczywistości. Jest bezspornym faktem, że poprzez sieć bibliotek publicznych i związkowych dotarliśmy z książką do mas, że dzięki bibliotekom klasycy polskiej i światowej literatury zdobyli niebywałą popularność czytelnicy. Tej narodowej edukacji w „szkole klasyków” towarzyszyły tysiące spotkań z pisarzami współczesnymi, które doprowadziły do bezpośredniego zbliżenia większości naszych pisarzy do szerokich kręgów społeczeństwa. Pisarz przestał być postacią nieznaną, niemal mityczną, stał się człowiekiem bliskim, a same spotkania stały się ważnym czynnikiem życia kulturalnego, oddziaływującym twórczo na rozbudzenie ambicji środowiskowych.

Niemalą wartością spotkań z pisarzami, zwłaszcza z tymi, którzy tych spotkań nie traktują schematycznie, jest zbliżenie czytelników do pisarzy. W bezpośrednim kontakcie problematyka twórczości literackiej i warsztatu pisarskiego stała się bliższa wielu tysiącom czytelników. Dzięki spotkaniom z pisarzami, a także w pewnym stopniu dzięki konkursom czytelniczym, o których wartości społeczno-wychowawczej opinia wśród bibliotekarzy jednakże jest podzielona, książka współczesna z jej bogatą problematyką odegrała poważną rolę w kształtowaniu postaw psychicznych i światopoglądowych. Pomogła milionom czytelników lepiej rozumieć ten świat, jego problemy i współczesne społeczeństwo polskie. Jest to niewątpliwie dalsza wielka zdobycz naszej pracy upowszechnieniowej, będącej przeciwieństwem integracji kulturalnej narodu. Ale, jednocześnie trzeba wyraźnie powiedzieć, że bibliotekarstwo polskie nie nadąża za potrzebami życia współczesnego, że na organizacji bibliotek, zarówno publicznych jak i związkowych, a także na ich działalności zaciążyły i nadal ciążą dawne wzory i stereotypy, utrwalone w opinii społecznej. Gdybyśmy — jak to proponuje prof. K. Remerowa*) — przeprowadzili ankietę masową na temat — co to jest biblioteka — otrzymalibyśmy prawdopodobnie dwojakiego rodzaju odpowiedzi: że jest wypożyczalnia książek do czytania, lub że jest to wielki magazyn książek. Te odpowiedzi byłyby znamienne dla powszechnych pojęć o bibliotekach publicznych i naukowych. Jedni po dawnemu uważają biblioteki publiczne za wypożyczalnie głównie beletrystyki, drudzy w bibliotekach naukowych widzą przede wszystkim wielkie zbiornice książek. Oba te przestarzałe pojęcia ciążą na stosunku do biblioteki.

*) Krystyna Remerowa: Zmiany funkcji bibliotek w powojennym dwudziestolecu. Warszawa 1966.

W szlachetnej dążności do jak najrychlejszego udostępnienia książki szerokim masom popełniono w pierwszym dziesięcioleciu niemały błąd, nie przywiązując dostatecznej wagi do sprawy budownictwa bibliotecznego i zapewnienia bibliotekom odpowiednich warunków lokalowych a także do jakości i struktury księgozbiorów. W rezultacie tej wielkiej improwizacji organizacyjnej mamy dzisiaj wiele tysięcy małych i większych wypożyczalni książek, natomiast niewystarczającą liczbę bibliotek nowoczesnych i w pełni odpowiadających zwiększającym się potrzebom życia współczesnego. Jest to centralny problem bibliotekarstwa publicznego w Polsce. Nie chodzi o pałace książki, lecz o racjonalnie zaplanowaną sieć pełnowartościowych a jednocześnie atrakcyjnych placówek bibliotecznyc, z których książka i czasopismo przemawia do czytelnika całym swoim urokiem i bogactwem tematyki.

Sprawa bibliotek i książki bibliotecznej, sprawa ich roli i miejsca w życiu kulturalnym — to problem wielkiej wagi społecznej. Właśnie w naszych czasach jeszcze bardziej wzrosło jej znaczenie. Potrzeby kulturalno-oświatowe i różnorodne zainteresowania rozbudzone przez masowe środki oddziaływania, przez prasę, radio i telewizję — mogą być w pełni zaspokojone jedynie przez książkę lub czasopismo. Krótkotrwała audycja stanowi jedynie bodziec, z książką natomiast obcuje się lub może się obcować długo, co daje możliwości uczenia się, rozwijania zdolności samodzielnego myślenia, dorabiania się własnego poglądu czyli dojrzewania wewnętrznego. Jest to sprawa tym ważniejsza, że w naszych czasach w dziedzinie upowszechniania kultury dokonała się rewolucja techniczna, która przyniosła za sobą niebywałą rozwój technik audiowizualnych, zbyt łatwo skłaniających do biernego uczestniczenia w kulturze. Książka przestała być dzisiaj tym jedynym towarzyszem człowieka w drodze do kultury, jakim była dawniej, ale może i powinna pozostać jego przyjacielem najbliższym. Książka stanowi nadal fundament naszej kultury współczesnej i ona też powinna pozostać najważniejszym czynnikiem w kształtowaniu modelu kultury socjalistycznej. Przez ofensywę kulturalną książki i przez różne formy z nią związane musimy się przeciwstawić pogładowi, że uczestnictwo w kulturze polega na oglądaniu, i że do zrozumienia nowych treści wystarczy krótkie spojrzenie. Ale to nie wszystko. Bibliotekom przypadają coraz poważniejsze i trudniejsze zadania kulturalno-wychowawcze. Mają one już nie tylko obsługiwać potrzeby rozrywkowo-kulturalne i oświatowe milionów czytelników ale również budzić nowe, coraz wyższe potrzeby kulturalne, oddziaływać na kształtowanie upodobań i poglądów, uczyć korzystania z różnych rodzajów książek, ułatwiać właściwy wybór i prowadzić szeroką działalność informacyjną i kulturalno-oświatową. Do tej działalności trzeba przysposobić kadry bibliotekarzy. Problem ten nie jest rozwiązany w sposób zadowalający i zaspokajający potrzeby bibliotek publicznych.

Mimo poważnych wysiłków w dziedzinie produkcji wydawniczej głód książki nie został w pełni zaspokojony. W tej sytuacji, nawet z ekonomicznego punktu widzenia, problem książki bibliotecznej wymaga szczególnej uwagi. Książka biblioteczna — to nie towar księgarski — to wielka wartość kulturalna. Księgozbiory bibliotek — to wielki majątek a jednocześnie dorobek i skarbiec kulturalny. Cena książki bibliotecznej jest niewymierna. Oczywiście, książki o trwałej wartości kulturalnej. Pod tym względem jest u nas stan niepokojący, zwłaszcza w mniejszych bibliotekach publicznych, które nie mogą zaspokoić najbardziej palących potrzeb wielu czytelników stawiających im większe wymagania.

W dzisiejszych czasach przeobrażeń wzorów kulturalnych, w czasach naporu łatwizny i pseudo-kultury właśnie biblioteki mogą i powinny odegrać wielką rolę w wychowaniu obywatelskim i podnoszeniu kultury Narodu. Książka i nowoczesnie wyposażone biblioteki, przystosowane do szerokiej działalności kulturalnej, powinny stać się ośrodkami wielkiej aktywizacji kulturalnej Narodu, a jednocześnie zapobiegać szkodliwym zjawiskom zachodzącym w kulturze masowej. W atrakcyjnych, unowocześnionych bibliotekach książka powinna szukać czytelnika, a czytelnik

mieć szeroki dostęp do świata książki. Tam powinien się uczyć sztuki wielkiego niekończącego się dialogu z twórcami dzieł trwałej wartości, tam powinien się uczyć sztuki dorabiania się kultury i otwartego światopoglądu, jakim cechować się powinno pokolenie Budowniczych Socjalizmu i Socjalistycznej Kultury.

Skupiłem uwagę przede wszystkim na problematyce bibliotek publicznych i na upowszechnianiu dorobku kulturalnego, ale nie można tu pominąć faktu, że w związku z niebывałym rozwojem nauki i techniki ogromnie wzrosło również znaczenie bibliotek naukowych. I to zarówno tych historycznych, z Biblioteką Jagiellońską na czele, które były ogniskami naszej aktywności naukowej w czasach zaborów, kiedy to umożliwiały dotrzymywanie kroku innym narodom w rozwoju nauk, jak i tych nowych, które powstały dopiero w Polsce Ludowej. Znaczenie bibliotek naukowych dla rozwoju nauki, techniki i kultury będzie jeszcze bardziej wzrastać, bo od sprawności ich działania, od racjonalnego podziału zadań w gromadzeniu zbiorów, od sprawności ich służby informacyjnej i właściwego wyposażenia technicznego w dużym stopniu zależy nasze miejsce w szlachetnym wyścigu nauki na arenie światowej.

Właśnie dlatego, że Polska Ludowa łoży poważne środki finansowe na cele biblioteczne, że docenia ich znaczenie, konieczne jest przejście na wyższy etap pracy bibliotecznej. Niezbędne jest w związku z tym podjęcie wielkiej akcji stworzenia i upowszechnienia społecznego funduszu budowy bibliotek publicznych. Konieczne jest przede wszystkim ujednoczenie polityki bibliotecznej a wreszcie podjęcie szerszej akcji w zakresie właściwego kształtowania struktury księgozbiorów, aby przez sprawnie działającą krajową sieć biblioteczną i regionalne sieci biblioteczne odbywało się szybsze krążenie książek, jak życiodajnej krwi w organizmie Narodu.

UDZIAŁ BIBLIOTEK PUBLICZNYCH W OBCHODACH 50 ROCZNICY WIELKIEJ SOCJALISTYCZNEJ REWOLUCJI PAŹDZIERNIKOWEJ

W związku z pięćdziesiątą rocznicą Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej publiczne biblioteki powszechne przygotowały główne założenia do planów obrazujących udział placówek bibliotecznych w obchodach tej rocznicy. Ustaliły one także zasady współdziałania z innymi organizacjami i instytucjami w prowadzeniu różnych imprez i akcji zmierzających do szerokiego upowszechnienia wiedzy o ZSRR i jego osiągnięciach w okresie minionego 50-lecia.

Zakres tematyki uwzględnionej w planach bibliotek jest bardzo szeroki. Dominują zagadnienia współpracy narodów polskiego i radzieckiego, wspólnych walk rewolucyjnych i braterstwa broni żołnierza polskiego i radzieckiego. Temat, który ma charakter monograficzny, a znalazł odbicie w wielu planach (głównie w planie **MBP w Krakowie**), to „Działalność Lenina w Polsce”.

Niemal wszystkie dziedziny życia Kraju Rad: jego polityka, gospodarka, stosunki społeczne, osiągnięcia naukowe i kulturalne — będą przedmiotem popularyzacji wśród szerokich kręgów społeczeństwa. Szczególnie atrakcyjny stał się problem podboju kosmosu przez Związek Radziecki. Osiągnięcia ZSRR w tej dziedzinie żywo interesują całe społeczeństwo polskie, tematem tym pasjonuje się młodzież. Stąd też zagadnienie to występuje prawie we wszystkich planach popularyzatorskiej działalności bibliotek.

Obok tematów ogólnych, powtarzających się prawie we wszystkich programach przygotowanych przez biblioteki wojewódzkie w związku z 50-leciem Rewolucji, występują pewne odrębności w doborze problematyki. Np. **WiMBP** w Koszalinie, w związku z nadmorskim charakterem swego województwa i żywą tradycją wspólnej walki Armii Radzieckiej i Polskiej o wyzwolenie Pomorza Zachodniego, zwróci szczególną uwagę na popularyzację literatury marynistycznej rosyjskiej i radzieckiej, na postęp w dziedzinie gospodarki morskiej. **WiMBP** w Białymstoku, z uwagi na duże zainteresowanie miejscowej ludności Białorusią, propagować będzie literaturę białoruską. Konkretną działalność w tej dziedzinie już rozpoczęto. **WiMBP** w Białymstoku, Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego i Redakcja

„Niwy” ogłosiły w roku bieżącym konkurs popularyzujący białoruską literaturę. Zakończenie konkursu nastąpi w listopadzie 1967 r.

KSIĄŻKI, KTÓRE SŁUŻĄ UPOWSZECHNIENIU WIEDZY O ZDOBYCZACH REWOLUCJI PAŹDZIERNIKOWEJ

Podstawowym elementem służącym bibliotekom w przekazywaniu społeczeństwu wiedzy o ZSRR, informującym o jego osiągnięciach, będzie książka. Stąd wypływa dążenie bibliotekarzy do wzbogacenia księgozbiorów bibliotek o nowe, interesujące pozycje — możliwie w największym wyborze — traktujące o Związku Radzieckim.

W związku z przypadającą rocznicą 50-lecia Rewolucji, plany wydawnicze na 1967 rok uwzględniają wiele cennych pozycji z literatury pięknej i popularnonaukowej, dających obraz przemian, jakie dokonały się w Związku Radzieckim na przestrzeni ostatniego półwiecza oraz szereg publikacji okolicznościowych. Biblioteki publiczne dokonały szczegółowej analizy planów wydawniczych i opracowały założenia w sprawie polityki zakupu książek na rok przyszły. I tak, **WiMBP w Zielonej Górze** informuje, że biblioteki publiczne woj. zielonogórskiego będą szybko zaopatrzywane w pozycje wydawnicze, ukazujące się na rynku księgarskim, dotyczące Rewolucji Październikowej oraz dorobku gospodarczego i kulturalnego ZSRR. Położony zostanie nacisk na zwiększenie w księgozbiorach bibliotek liczby tytułów literatury pięknej rosyjskiej i radzieckiej, a zwłaszcza utworów najnowszych. Książki te będą opracowywane w pierwszej kolejności, aby możliwie najszybciej docierały do rąk czytelnika. **WiMBP w Olsztynie** zwróci uwagę na stan zaopatrzenia bibliotek terenowych w literaturę radziecką i dotyczącą ZSRR (polską), w oparciu o badania przeprowadzone w bibliotekach terenowych. W związku z ogłoszonym konkursem czytelniczym będzie czynić starania o możliwie pełne zaopatrzenie bibliotek w literaturę konkursową, drogą uzupełniającego zakupu i wypożyczeń międzybibliotecznych. **WiMBP w Koszalinie** planuje przeprowadzenie analizy poczynioci wybranych pozycji literatury rosyjskiej i radzieckiej w grupie czytelników młodzieżowych oraz uzupełnianie i wzbogacanie zbiorów o pozycje wydawnicze literatury radzieckiej roku 1967. W każdej bibliotece publicznej tego województwa będzie zaprenumerowany tygodnik „Przyjaźń” lub „Kraj Rad”, a czytelnicy otrzymają miesięcznik „Literatura Radziecka”. **WiMBP w Gdańsku** przewiduje zwiększony zakup przekładów z literatury radzieckiej, a także wybranych pozycji w języku rosyjskim, w związku z zapoczątkowanym już gromadzeniem niektórych wydawnictw w języku oryginalnym. Powiększy się również płytotekę z nagraniami radzieckimi (muzyka, żywe słowo). Zaopatrzenie bibliotek publicznych w woj. warszawskim w literaturę radziecką, piękną i popularnonaukową, prowadzone będzie w oparciu o przygotowane przez **WBP w Warszawie** zestawienia bibliograficzne zalecające.

Sprawa zakupu literatury radzieckiej wyeksponowana jest również w planach gromadzenia **WiMBP w Białymstoku**, **WiMBP w Kielcach**, **WBP w Katowicach** i innych.

Cechą charakterystyczną dla całej polityki zakupu, zaprezentowanej przez biblioteki publiczne w ich planach obchodu rocznicy Rewolucji, jest szybkie „wyławianie” z rynku księgarskiego określonych pozycji i możliwie natychmiastowe udostępnianie tych książek. Zagadnienie udostępniania wiąże się ściśle ze sprawą szerokiej informacji i propagandy książki. Wypróbowanymi formami propagandy literatury są m. in. wystawy książek, konkursy czytelnicze, spotkania autorskie. Biblioteki publiczne planują stosowanie wymienionych form w upowszechnianiu treści związaanych z problematyką 50-lecia Rewolucji.

KONKURSY CZYTELNICZE UPOWSZECHNIAJĄCE LITERATURĘ RADZIECKĄ

Najbardziej zaawansowane, pod względem organizacyjnym, są konkursy czytelnicze (tej właśnie problematyce poświęcone) w woj. szczecińskim, olsztyńskim — oraz sygnalizowany już konkurs popularyzujący literaturę białoruską — w woj. białostockim. **WiMBP w Szczecinie** wspólnie z Zarządem Wojewódzkim TPPR, redakcją „Głosu Szczecińskiego”, w porozumieniu z Wydziałem Kultury PWRN, Kuratorium Okręgu Szkolnego, WKZZ, Zarządem Woj. ZMS i Zarządem ZMW rozpoczęła w bieżącym roku turniej czytelniczy z okazji 50 rocznicy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej pod hasłem „Współczesne oblicze literatury radzieckiej”. Zakończenie turnieju nastąpi w listopadzie 1967 r. Turniej czytelniczy organizują biblioteki publiczne, szkolne i biblioteki związkowe zawodowych woj. szczecińskiego. Adresowany on jest przede wszystkim do młodzieży pracującej.

WiMBP w Olsztynie, Zarząd Wojewódzki TPPR i Redakcja „Głosu Olsztyńskiego” zorganizowały konkurs pod hasłem: „Czy znasz literaturę radziecką?”. Konkurs rozpoczął się 1 listopada 1966 r. i będzie trwał do 31 maja 1967 r. Kończącą imprezą konkursową będzie Zjazd Miłośników Literatury Radzieckiej, w którym wezmą udział autorzy wyróżnionych wypowiedzi o książkach oraz zwycięzcy terenowych konkursów błyskawicznych. Zjazd przewidziany jest w październiku 1967 r.

WBP w Łodzi planuje zorganizowanie dwóch ogólnowojevodzkich konkursów: dla dzieci do lat 14 pod hasłem „50 lat w Kraju Rad” i dla wszystkich bibliotek na najlepszą wieczornicę poświęconą rocznicy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej. **WBP w Warszawie** przeprowadzi również dwa konkursy: „Od Gorkiego do Jewtuszenki” dla dorosłych i „Zawsze niech będzie słońce” dla dzieci. **WiMBP w Lublinie** zapowiada ogólnowojevodzki konkurs czytelniczy pod nazwą „Książka radziecka czytana przez mieszkańców wsi i miast”. **WiMBP w Kielcach** zamierza zorganizować dwa konkursy: dla dorosłych — „Poznajemy Kraj Rad” oraz dla dzieci do lat 14 — „Poznajemy miasta bohaterów”.

Konkursy czytelnicze o podobnej tematyce planowane są również przez **WiMBP w Gdańsku**, **WBP w Poznaniu**, **WBP w Katowicach**, **WBP w Toruniu** i **WiMBP w Zielonej Górze**. Oprócz konkursów biblioteki publiczne projektują szereg imprez o charakterze quizowym (zgaduj zgadule itp.), a także spotkania autorskie, wystawy książek itd.

PROBLEMATYKA OBCHODÓW W SPOTKANIACH AUTORSKICH I ODCZYTACH

Różnorodne dziedziny życia Związku Radzieckiego będą tematem licznych spotkań autorskich i odczytów organizowanych przez biblioteki publiczne przy współudziale innych organizacji i instytucji. Np. **WBP w Warszawie** wspólnie z TWP i TPPR zorganizuje na terenie woj. warszawskiego ok. 700 odczytów i spotkań z literatami, krytykami literackimi, kombatantami polskimi i radzieckimi. Liczba spotkań autorskich i odczytów, które odbędą się w woj. wrocławskim w związku z obchodami rocznicy Rewolucji, określona jest wstępnie na 680. **WBP w Łodzi** organizować będzie spotkania z weteranami robotniczego ruchu rewolucyjnego oraz działaczami społeczno-politycznymi, natomiast **WiMBP w Olsztynie** przeprowadzi cykl odczytów prezentujących osiągnięcia Związku Radzieckiego w różnych dziedzinach nauki, techniki i kultury. W bibliotekach filialnych m. **Krakowa** przewiduje się cykl odczytów krajoznawczych o ZSRR, a **WiMBP w Białymstoku** planuje m. in. spotkania z uczestnikami wycieczek do ZSRR. **WiMBP w Gdańsku** przewiduje udział w imprezach oświatowych marynarzy radzieckich.

Zielonogórskie „Czwartki Literackie” prowadzone przez **WiMBP w Zielonej Górze** będą miały program rozszerzony o spotkania z tłumaczami i znawcami literatury radzieckiej, a w miarę możliwości także i z pisarzami oraz poetami radzieckimi lub reprezentantami innych dziedzin twórczości artystycznej. Spotkania i odczyty na sygnalizowane tematy organizować będą i inne województwa (np. **WBP w Toruniu**, **WiMBP w Koszalinie**, **WiMBP w Opolu**, **WBP w Poznaniu** oraz **MBP w Łodzi** i **MBP w Poznaniu**).

WYSTAWY KSIĄŻKI RADZIECKIEJ

Zamierzenia bibliotek publicznych w zakresie organizacji wystaw są szczególnie obszerne. I tak **WiMBP w Koszalinie**, wspólnie z „Domem Książki” i Klubem Międzynarodowej Prasy i Książki, organizuje wojewódzka wystawę pt. „Książka radziecka w Polsce”, a ponadto projektuje kilka wystaw tematycznych np. „Literatura marynistyczna rosyjska i radziecka”, „Gospodarka morską ZSRR”, „Morze w sztuce radzieckiej i polskiej”, „Wyzwolenie Pomorza Zachodniego”. **MBP w Krakowie** urządza wielką wystawę pt. „Rewolucja Październikowa w świetle literatury pięknej i pamiątek”. **WiMBP w Gdańsku** przygotowuje obecnie materiały do obszernego scenariusza wystawy książek na 50 Rocznicę Rewolucji, a **WiMBP w Olsztynie** organizuje przenośną wystawę książki radzieckiej w artystycznej oprawie plastycznej. **WiMBP w Lublinie** planuje urządzenie w centrali biblioteki dużej wystawy książek dla dzieci i młodzieży pt. „Pisarze radzieccy w przekładach polskich”. **WBP w Toruniu** prezentować będzie na specjalnie przygotowanej wystawie reprodukcje malarstwa rosyjskiego i radzieckiego.

Wystawy, spotkania, wieczornice literackie, akademie — stanowią ważny element planów bibliotek w obchodach rocznicy Rewolucji. Prawie wszystkie biblioteki publiczne różnych szczebli zamierzają stosować te formy w upowszechnianiu wiedzy o ZSRR.

W celu lepszego przeprowadzenia różnych imprez oświatowych poświęconych 50-leciu Rewolucji biblioteki wojewódzkie przygotowały lub przygotowują szereg materiałów metodycznych i bibliograficznych, z przeznaczeniem dla bibliotek terenowych.

Np. **WiMBP we Wrocławiu** wyda specjalny numer „Materiałów Metodycznych” w związku z obchodami rocznicy Rewolucji, **WiMBP w Opolu** zamieści w kwartalniku „Pomagamy sobie w pracy” odpowiednie materiały metodyczne dotyczące pracy z czytelnikiem. **WiMBP w Gdańsku** projektuje opracowanie materiałów metodycznych związanych z różnymi formami pracy propagandowej bibliotek. **MBP w Łodzi**, przy współpracy z Wydziałem Kultury PMRN, planuje wydanie drukiem broszury pt. „W 50 rocznicę Rewolucji Październikowej. Materiały bibliograficzne dla organizujących wystawy”. Broszura ta ukazać się ma w maju 1967 r. Biblioteka ta opracowała już przykładowy album metodyczny pt. „Prezentujemy pisarzy radzieckich”. Bogaty serwis materiałów metodycznych dotyczących rocznicy Październikowej przygotowują również: **WiMBP w Białymstoku**, **Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy**, **WBP w Łodzi** i inne biblioteki. O materiałach bibliograficznych, przygotowywanych z myślą o obchodach 50-lecia Rewolucji, sygnalizują następujące biblioteki: **Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy**, **WBP w Poznaniu**, **WBP w Warszawie**, **WBP w Katowicach**, **WBP w Toruniu**, **MBP w Krakowie**, **WiMBP w Olsztynie** i **WiMBP w Zielonej Górze**.

Sprawy związane z właściwym wykorzystaniem przygotowanych pomocy metodycznych i bibliograficznych będą szeroko omawiane na seminariach bibliotekarskich. W programach szkolenia i dokształcania bibliotekarzy dużo miejsca zajmuje problematyka związana z wielką rocznicą. Literatura radziecka oraz inne zagadnienia, o ujęciu monograficznym a dotyczącym różnych dziedzin życia ZSRR, stanowiąc będą przedmiot specjalnych seminariów, planowanych w województwach i powiatach. Problem ten jest szczególnie silnie zaakcentowany w planach **WiMBP w Zielonej Górze**, **WiMBP w Olsztynie**, **WBP w Katowicach**, **WiMBP w Koszalinie**, **WiMBP w Białymstoku**, **WiMBP w Gdańsku** i **WiMBP w Opolu**.

Zaprezentowane plany udziału bibliotek publicznych w obchodach 50. Rocznicy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej nie są jeszcze pełne. Będą one wzbogacone w wyniku konferencji przeprowadzanych z innymi organizacjami i instytucjami, współdziałającymi w organizacji imprez związanych z rocznicą 50-lecia. W toku realizacji tych planów wyłonią się zapewne jeszcze inne, dodatkowe inicjatywy i pomysły.

Zebrał i oprac. **L. BILIŃSKI**
Min. Kultury i Sztuki
Warszawa

CZYTELNIKOM „BIBLIOTEKARZA”

SERDECZNE ŻYCZENIA POMYŚLNEGO NOWEGO ROKU 1967

SKŁADA REDAKCJA

BIBLIOTEKA CENTRALNEGO OŚRODKA DOSKONALENIA KADR KIEROWNICZYCH

Artykuł ten nie jest oparty wyłącznie na badaniach, ale zawiera również praktyczne refleksje, jakie nasunęły się przy organizowaniu tej komórki i jej pięcioletniej działalności.

Biblioteka CODKK jest biblioteką specjalną przyzakładową, służącą przede wszystkim instytucji macierzystej oraz uczestnikom konkursów przez nią prowadzonych. Mogą z Biblioteki korzystać również wszyscy zainteresowani profilem jej zbiorów, który obejmuje:

1. szkolenie i doskonalenie kadr kierowniczych,
2. planowanie i zarządzanie gospodarką narodową oraz przedsiębiorstwem,
3. kadry w przedsiębiorstwie,
4. zastosowanie maszyn i metod matematycznych do przemysłu i zarządzania.

Instytucja powstała w wyjątkowych warunkach, korzystała bowiem z pomocy Funduszu Specjalnego ONZ uzyskanego w ramach umowy między rządem PRL i ONZ. Dzięki temu zostały sprowadzone urządzenia tak dla Biblioteki jak i innych działów CODKK, służące jako wzorce dla całego kraju.

Wszystko to oczywiście bardzo ułatwia pracę, ale nawet najwytrawniejsza maszyna matematyczna nie zastąpi całkowicie człowieka, który musi dostarczyć programu jej działania. Przy budowaniu struktury Biblioteki oraz zamawianiu urządzeń przewidziano wszystko na okres 15 lat. Od razu też przewidziano rozbudowę w postaci rozwiniętego działu informacyjnego.

Sprowadzanie każdego urządzenia za pośrednictwem Funduszu Specjalnego ONZ wymagało nie tylko studiowania literatury oraz katalogów urządzeń, ale również konsultacji ze specjalistami (kol. kol. H. Sawoniak, F. Sedlaczek, K. Wilczyńska). Biblioteka podjęła współpracę z architektami, dla których wymagania Biblioteki w zakresie racjonalnego rozplanowania oraz jej wyposażenia były przeważnie nie do przyjęcia jako odbiegające od standardów biurowych. Dla ustalenia rozplanowania czytelnicy i jej wyposażenia przeprowadzono szereg dyskusji i wykonano kilka opracowań popartych literaturą, aby zapewnić maksymalną funkcjonalność Bibliotece. Nie uniknięto przy tym pewnych uchybień, które zostaną omówione w części drugiej artykułu dotyczącej wyposażenia Biblioteki.

Sama organizacja Biblioteki ze względu na charakter instytucji była nietypowa, trzeba było stale korygować jej profil i organizację, aby przystosować do wymagań różnego typu czytelników. CODKK jest bowiem równocześnie:

- placówką badawczą — wypracowuje programy, metodykę i organizację doskonalenia kadr kierowniczych,
- dydaktyczną — prowadzi kursy i seminaria podnoszące kwalifikacje kadr w zakresie niezbędnym dla prawidłowego wykonywania funkcji kierowniczych,
- informacyjno-konsultacyjną — udziela resortom i instytucjom pomocy organizacyjnej,
- koordynacyjną — prowadzi pracę koordynacyjną w zakresie programów i metod doskonalenia kadr kierowniczych dla całego kraju.

Przed Biblioteką, która miała się stać wzorcem dla uczestników kursów z całej Polski, postawiono bardzo wysokie wymagania. Skłoniło to dyrekcję do przydzielenia jednego ze stypendiów otrzymanych z Międzynarodowego Biura Pracy kierownicze Biblioteki dla przestudiowania organizacji bibliotek specjalnych i ośrodków informacji w ośrodkach doskonalenia kadr kierowniczych na Zachodzie. Zobowiązywało to do jak największego wykorzystania doświadczeń bądź wypróbowanych w kraju, bądź zaobserwowanych za granicą lub omówionych w literaturze.

Organizacja Biblioteki przeszła różne stadia, stale jednak przesuwano ciężar gatunkowy prac z tradycyjnych funkcji opracowywania i przechowywania zbiorów na jak najdalej idącą pomoc czytelnikom w zakresie służby informacyjno-bibliograficznej.

Jak już wspomniano, Biblioteka nie miała ograniczeń typu finansowego, natomiast ściśle ograniczenie etatowe. Przeciętnie liczba personelu nie przekraczała $4\frac{1}{2}$ etatów, a prowadzono, niezależnie od prac bibliotecznych, także pełną działalność dokumentacyjno-informacyjną, wykłady na kursach CODKK oraz dyżury w czytelnicy (popoł. 3 razy w tyg.). Tak mała obsada osobowa wymagała zatrudnienia pracowników na wysokim poziomie. Wszyscy pracownicy mają wyższe wykształcenie, dobrą znajomość techniki bibliotecznej i dokumentacyjnej, orientację w zagadnieniach

ekonomiczno-dydaktycznych oraz aktywną znajomość języków obcych (połowa personelu).

Starano się wdrożyć personel w przestrzeganie zasad i praw naukowej organizacji pracy i jak najdalej idącą racjonalizację pracy. Praktycznie realizowano tę zasadę przez zaznajamianie wszystkich pracowników z całym tokiem prac bibliotekarsko-informacyjnych. Wprowadzono obowiązek pozostawiania codziennie wszystkich swoich prac w takim porządku, aby każdy mógł kontynuować pracę drugiego. W związku z tym w pierwszym rzędzie ustalono dokładnie miejsce dla wszelkich materiałów bibliotecznych. Spożytkowano do tego celu wywieszki tytułowe czasopism, na których wypisano poszczególne stadia drogi książki i czasopisma.

URZĄDZENIE DO EKSPOZYCJI KSIĄŻEK

Przy rozplanowaniu zbiorów w magazynie (zaplanowanym na 15 lat) starano się tak je rozmieścić, aby w ciągu najbliższych lat nie czynić większych zmian. Podobnie postępowano przy układaniu kart w kartotekach katalogowych i dokumentacyjnych, przy zachowaniu rzeczowej jedności w każdej szufladce.

Czynnikiem decydującym o rozwoju biblioteki specjalnej jest czytelnik, który określa zakres zbiorów, zwłaszcza z dziedzin peryferyjnych. Czytelników w bibliotece specjalnej jest niewiele, ale przeważnie dobrze zorientowanych w literaturze i poszukujących materiałów wnoszących nowe elementy w stosunku do już poznanych. Współpraca z czytelnikami sugerującymi zakup określonych książek, wbiegających poza określony zakres, wymaga wiele taktu. Polityka utrzymywania czystości profilu zbiorów jest szczególnie trudna ze względu na brak ograniczeń finansowych na zakup książek. Przyjęto zasadę nieodmawiania wypożyczenia żadnej książki, nawet reprezentującej prywatne hobby czytelnika. Tego typu książki sprowadza się w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych, które w Bibliotece CODKK stanowią ok. 15% ogółu wypożyczeń.

Podstawą gromadzenia i aktualizowania zbiorów Biblioteki był wytyczony zakres tematyczny oparty na zadaniach i planach CODKK oraz potrzeby czytelników. Tematyka jest różnorodna, od bardzo wąskiej i słabo reprezentowanej w literaturze, jak np. doskonalenie kadr kierowniczych, do bardzo szerokiej np. zarządzanie gospodarką narodową i przedsiębiorstwem. Najwięcej kłopotów sprawiają dziedziny peryferyjne, które wymagają szczegółowej konsultacji z czytelnikami — specjalistami odpowiednich dziedzin.

Przy zakupach książek krajowych prawie całkowicie wyeliminowano odwiedzanie księgarń. Książki zamawiane są głównie na podstawie „Zapowiedzi Wydawniczych”, prospektów wydawnictw, wykazów nabytków pokrewnych bibliotek oraz ostatecznie uzupełniane przy pomocy „Przewodnika Bibliograficznego”. Książki zagraniczne, ze względu na ich wysoką cenę oraz brak adnotacji informujących bliżej o treści, są sprawdzane z autopsji na cotygodniowych wystawach ORWN PAN oraz w księgarniach. „Logos” i „Radzieckiej”.

Po 6 latach od założenia Biblioteki progresja w ilości nabywanych książek wydatnie się zmniejszyła wskutek nasycenia księgozbioru podstawowymi podręcznikami i informatorami z wszystkich dziedzin. Jednocześnie zaś, w miarę nawiązywania kontaktów z różnymi instytucjami, wpływa duża ilość materiałów o tematyce peryferyjnej, przeważnie w formie powielanej. Po wstępnej selekcji materiały te są opracowywane dopiero po kilku miesiącach, po sprawdzeniu czy nadają się one do wprowadzenia do zbiorów. W bibliotekach zachodnich materiałów powielanych z reguły nie wciąga się do katalogów. W naszych warunkach nie można tego robić mechanicznie, gdyż wiele wartościowych wydawnictw ukazuje się tylko w tej formie, inne zaś wyprzedzają książkę czasami o kilka lat.

Katalogowanie na ogół można by nazwać szyfrum, który jest zrozumiały całkowicie tylko dla bibliotekarzy. W bibliotece specjalnej, gdzie katalog jest przewodnikiem po zbiorach tylko danej biblioteki, powinien być on jak najbardziej zrozumiały dla czytelników i wydaje się, że opis skrócony, zalecany w książce Assbury i Czarnicka — „Biblioteka fachowa”, jest godny polecenia. Jest on uproszczony, gdyż pomija szczegóły, które dla czytelników nie są istotne. Biblioteka CODKK stosuje przy sporządzaniu kart katalogowych liczne odsyłacze dla nazw instytucji zagranicznych o charakterze zbliżonym do macierzystej placówki. Karty częściowe są najbardziej przystosowane do potrzeb czytelnika. Tematykę szczególnie interesującą dla macierzystej instytucji wydobywa się z książki bądź przez sporządzanie odsyłaczy częściowych do poszczególnych rozdziałów, bądź też przez odpowiedni symbol klasyfikacyjny.

System UKD przyjęto dla zbiorów bibliotecznych dopiero po okresie półtora roku od założenia Biblioteki, gdy księgozbiór liczył ok. 2000 wol. Przyjęto UKD zdając sobie sprawę z jego wad, szczególnie w ujęciu zagadnień ekonomicznych, ze względu na gromadzoną dość obszerną tematykę peryferijną zbiorów i obfitość informatorów z różnych dziedzin. Odpowiedzialność za klasyfikację ponosi jedna osoba posiadająca wykształcenie ekonomiczne i znajomość 3 języków, która jednocześnie z tworzeniem katalogu rzeczowego sporządza na kartach skorowidz przedmiotowy działów wybranych z UKD dla potrzeb Biblioteki. Skorowidz rozrósł się już do 900 haseł i służy tak czytelnikom jak i wszystkim pracownikom Biblioteki. Jest on umieszczony w pierwszej szufladce katalogu rzeczowego oraz powtórzony w kartotece płaskiej. Obecnie cały zespół pracowników Biblioteki jest wciągany w zagadnienia klasyfikacji. Stosuje się również zasadę współpracy z pracownikami merytorycznymi CODKK, posiadającymi wykształcenie matematyczne lub politechniczne.

Pracownicy merytoryczni CODKK żądają od Biblioteki szybkiego i łatwego dostępu do książek, dobrego zaopatrzenia w aktualne publikacje oraz ograniczenia do minimum formalności związanych z otrzymaniem potrzebnych materiałów.

Działalność informacyjna w bibliotekach specjalnych wymaga przede wszystkim bardzo dobrej znajomości obsługiwanej dziedziny, pełnej orientacji w treści posiadanego księgozbioru, oraz dobrej znajomości techniki pracy bibliotecznej, aby czytelnik mógł otrzymać wybrane materiały w jak najkrótszym czasie. Wydaje się, że idealnym rozwiązaniem w kilkuosobowym składzie personelu jest połączenie funkcji klasyfikowania zbiorów i obsługi czytelników w jednym ręku.

Katalog alfabetyczny i rzeczowy wraz ze spisem haseł (skorowidz przedmiotowy) oraz kartoteka dokumentacyjna są głównymi pomocami orientującymi w zbiorach Biblioteki. Czytelnik może samodzielnie i szybko zapoznać się z tymi pomocami, gdyż na każdym katalogu są tabliczki z napisami informującymi, co zawiera poszczególny katalog i jak z niego korzystać.

Księgozbiór podręczny został tak skompletowany, aby odpowiadał na każde pytanie nie tylko z zakresu pracy i studiów prowadzonych przez pracowników CODKK, ale również wszelkich zagadnień poprzez zestaw odpowiednio dobranych informatorów. Układ książek na regałach w czytelni zastosowano wg UKD z wyjątkiem „prawa” (wraz z Monitorami Polskimi i Dziennikami Ustaw), które umieszczono na pierwszych regałach wraz z encyklopediami i słownikami. Poza wyraźnymi napisami oddzielającymi każdy dział w księgozbiórze podręcznym ustawiono na katalogach tablicę z wykazem głównych działów, które jednocześnie są odpowiednikiem układu książek w księgozbiórze podręcznym.

Odsyłanie czytelników do innych bibliotek ogranicza się wyłącznie do bieżących czasopism zagranicznych, których nie można otrzymać w drodze wypożyczeń

OGÓLNY WIDOK CZYTELNI BIBLIOTEKI CODKK

międzybibliotecznych. Czytelnicy naszej instytucji mają dostęp również do magazynu, co zapewnia im bezpośredni kontakt z książką.

Przez daleko idącą pomoc starano się wyrobić w czytelnikach nawyk zwracania się do Biblioteki również w sprawach pozazawodowych. Sytuację tę ułatwia fakt posiadania, na ogólną ilość 230 tytułów, ok. 30 czasopism kulturalno-rozrywkowych, które czytelnicy przychodzą przeglądać w celach relaksowych i zaspokajania potrzeb kulturalnych. Czasopisma te są wydzielone z pozostałych czasopism fachowych.

Mimo kłopotów związanych z obiegiem czasopism jest on stale prowadzony, gdyż w ten sposób Biblioteka daje możliwość bieżącego śledzenia pracy fachowej pracownikom CODKK.

W celu lepszego obsłużenia czytelników utworzono w II półroczu 1963 r. Ośrodek Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej i zmieniono nazwę na „Biblioteka pełniąc funkcje Branżowego Ośrodka Informacji Naukowo-Technicznej”. Utworzenie tej komórki poprzedziła ankieta sondująca opinię pracowników CODKK co do wyboru tematyki, kierunku i rodzaju usług informacyjnych tak dla macierzystej instytucji jak i uczestników kursów przez nią prowadzonych. Obecnie działalność Ośrodka polega na przeglądaniu na bieżąco 232 tyt. czasopism i sporządzaniu notatek bibliograficznych wraz z tłumaczeniem tytułów czasopism zagranicznych oraz sporządzaniu analiz — streszczeń. Bieżący przegląd artykułów z czasopism i wybranych książek jest wykorzystywany do opracowywania kwartalnika „Serwis Bibliograficzny”, w którym zastosowano układ działowy (8 działów) dostosowany do

profilu CODKK. Zrezygnowano jednocześnie z wykazu nabytków, którego sporządzenie uznano za zbyt pracochłonne w stosunku do jego wykorzystywania.

Na zapotrzebowanie pracowników CODKK oraz dla potrzeb kursów są sporządzane zestawy bibliograficzne (częściowo powielane). Załącza się do nich informacje dotyczące możliwości otrzymania odbitek z pozycji zawartych w zestawieniach. W odróżnieniu od podobnych, opracowywanych przez inne ośrodki, zestawienia bibliograficzne CODKK zawierają krótki wstęp omawiający ich problematykę. Opracowywane analizy — strzeszczenia z książek i artykułów wysyłane są do CIINTE oraz publikowane w czasopiśmie CODKK „Doskonalenie Kadr Kierowniczych”. Ponadto wszystkie wydawnictwa Biblioteki są wysyłane bezpłatnie do instytucji bibliotek, z którymi współpracuje CODKK.

Biblioteka starała się włączyć w proces szkolenia kadr kierowniczych przez prowadzenie wykładów na niektórych kursach. Jak dotąd wykłady te są prowadzone w 2 wariantach, w zależności od potrzeb uczestników kursów: „Wstępne wiadomości o bibliotekarstwie i informacji naukowo-technicznej” oraz „Zbieranie informacji bibliograficznych do prac badawczych”. Przed wykładem każdy słuchacz otrzymuje do przejrzzenia „Bibliografię Zawartości Czasopism”, „Przewodnik Bibliograficzny Piśmiennictwa Ekonomicznego” oraz kartę dokumentacyjną. Wykłady wzbudzają duże zainteresowanie, czego miarą jest zwiększenie się liczby czytelników z kursów, na których są one prowadzone.

ZOFIA RUDNICKA

Miejska Biblioteka Publiczna

im. Waryńskiego

Ł ó d ź

UCZMY SIĘ

Z doświadczeń Kursu Służby Informacyjnej i Bibliograficznej bibliotek powszechnych

Lipiec to miesiąc urlopów i wakacji. Bez względu na pogodę wiąże z nim swoje plany wypoczynkowe wiele osób. Toteż z pewnością kandydaci na Ogólnopolski Kurs Służby Informacyjno-Bibliograficznej w Łodzi bez entuzjazmu powitali lipcowy termin Kursu zapowiadający im spędzenie części oczekiwanego lata w dużym mieście. Wiadomo było, że czas będzie po brzegi wypełniony zajęciami. Program Kursu nie dawał nawet nadziei na korzystanie z rozrywek wielkomiejskich w godzinach popołudniowych.

Prace rozpoczęto i zakończono w terminie. Trwały one trzy tygodnie (od 3 do 22 lipca). Zajęcia odbywały się rano i popołudniu. Wykłady zajmowały 30% czasu słuchaczy. Reszta to prace własne — ćwiczenia. Stosunek uczestników do zajęć można określić jako wzorowy. Wiele z prac, jakie wykonał Kurs, wartych jest tego, aby zaznajomić z nimi ogół bibliotekarzy. Wydaje mi się, że będzie to rekompensata dla uczestników za rzetelną ich pracę, jeśli znajdą tu ślad swego wysiłku, podany do wykorzystania innym bibliotekarzom.

Zadaniem Kursu było zdobycie przez uczestników umiejętności praktycznych organizowania własnego warsztatu informacyjnego, udzielania informacji i przekazywania dalej zdobytych wiadomości przez pomoc instruktażową w terenie. Jako wynik prac Kursu trzeba zanotować:

1. ustalenie składu biblioteki podręcznej informatora,
2. utworzenie przykładowej kartoteki zagadnieniowej regionalnej,
3. przygotowanie zestawu bibliografii zalecającej w formie poradnika. (Opracowano temat związany z Kongresem Kultury),
4. opracowanie rocznych planów szkolenia z zakresu służby informacyjnej dla bibliotek w terenie.

Inicjatywa Departamentu Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek Ministerstwa Kultury i Sztuki zorganizowania Ogólnopolskiego Kursu Służby Informacyjnej i Bibliograficznej dla pracowników bibliotek powiatowych i miejskich powinna była spotkać się z ogólnym zadowoleniem bibliotek powiatowych i miejskich nie posiadających w tej dziedzinie specjalistów. Według założeń Kurs winien był zgromadzić uczestników po pełnych kwalifikacjach zawodowych, posiadających prócz tego duże doświadczenie zawodowe.

Zgłoszono na Kurs 33 osoby z całego kraju, z czego 5 osób z miasta Łodzi. Niektóre ośrodki w terenie oświadczyły, że mają już całkowicie zaspokojone zapotrzebowanie na instruktorów bibliotek powiatowych obeznanych ze służbą informacyjną, oraz że kierownicy czyteln i wypożyczalni na ich terenie posiadają pełne kwalifikacje w tym zakresie. W tak szczęśliwym położeniu (zdaniem dyrekcji bibliotek wojewódzkich) znajdują się województwa: krakowskie i wrocławskie, oraz miasta Poznań i Katowice. Pozostałe województwa i miasta skorzystały z zorganizowanego Kursu.

Nie można jednak pominąć milczeniem faktu, że dobór kandydatów nie zawsze był przemyślany. Analiza przesłanych dokumentów słuchaczy ujawniła, przed rozpoczęciem wykładów, nierówny poziom uczestników. Mimo iż wszyscy oni posiadali pełne wykształcenie średnie, osiem osób miało zaledwie jednoroczny staż pracy, dwie zaś odbyły zaledwie trzymiesięczny okres próbny; nie posiadały dostatecznego doświadczenia w pracy zawodowej. Osoby te, mimo iż zdolne i ambitne, nie mogły sobie poradzić z masą nowych wiadomości, określeń i sformułowań. Mimo uwagi, osobistego wykładu i rzetelnej pracy, nie mogły one zrozumieć części wykładów ani dobrze wykonać poleconych ćwiczeń.

Nie chcąc dopuścić do obniżenia poziomu Kursu postanowiono wykłady i ćwiczenia pozostawić na zamierzonym poziomie, przyjmując, że dla osób bez przygotowania, Kurs ten będzie jedynie przykładem, jak wiele trzeba się nauczyć, aby pełnić dobrze obowiązki bibliotekarza-informatora. Osoby te musiały doganiać resztę uczestników. Naturalnie, że wiadomości tak pośpiesznie i dorywczo zdobywane, bez utrwalenia, tworzyły tylko pozorną warstwę umiejętności informacyjnych. Przed wyjazdem na kurs nie poinformowano uczestników o wymaganym poziomie.

Omawiając zagadnienie rekrutacji na Kurs nie można zamykać oczu na trudności, jakie stoją przed biblioteką wojewódzką w momencie wyboru uczestników. Mnóstwo spraw osobistych staje się przeszkodą w wyjeździe właściwych osób, zaś osoby wyjeżdżające zastępczo dowiadywały się o tym zbyt późno i w rezultacie nie mogły się przygotować choćby w formie przeczytania obowiązującej lektury. W rozmowach z uczestnikami powtarzał się dezyderat wczesnego ustalania planu specjalistycznego dokształcania kadr, uzgadniania z wybranymi ich możliwości wyjazdu i zainteresowań zawodowych. Tylko 17 osób spośród uczestników sądziło, że wykorzysta w pełni wiedzę zdobytą na Kursie, a to stanowiło zaledwie 50% uczestników.

Oceniając program Kursu trzeba stwierdzić, że łączenie w czasie trzech tygodni jego trwania wiedzy bibliograficznej z informacyjną nie dało najlepszych wyników. Elementy bibliografii dla większości uczestników były mało znaną dziedziną wiedzy. W założeniach Kursu jeden tydzień poświęcony był przypomnieniu zasad bibliografowania. Nie dało to możliwości nauczania się prawidłowego wykonywania opisów bibliograficznych, zaś wiadomości potrzebne dla informatora trudno było zmieścić w pozostałych, niepełnych dwóch tygodniach pracy.

Natrętnie nasuwają się tu wnioski na przyszłość: nie łączenia tych pokrewnych lecz rozległych dziedzin wiedzy w jednym programie oraz ustalenia stopnia wiedzy bibliograficznej jako podstawy przyjęcia na Kurs Informacyjny.

Fakt, że przewidziany program został w pełni zrealizowany, był zasługą zarówno uczestników jak wykładowców i organizatorów Kursu. Pomogło tu ogromne zdyscy-

plinowanie słuchaczy (nie było ani jednego wypadku opuszczenia wykładów lub ćwiczeń), dobre przygotowanie wykładowców i przemyślana organizacja zajęć. Wykładowcy byli na miesiąc wcześniej poinformowani o tematyce, którą mają opracować oraz o ćwiczeniach, jakie się z tą tematyką wiąże. Wykładowcy w drodze wzajemnych dyskusji ustalali konspekty zajęć. Całość programu została skoordynowana na zebraniu poprzedzającym Kurs, gdzie ostatecznie ustalono formy i zakres pracy. Realizacja przebiegała sprawnie bez zakłóceń, tworząc w myśl programu w umysłach słuchaczy obraz całokształtu pracy informacyjnej biblioteki.

Cel Kursu, którym było przygotowanie do pracy informacyjnej w terenie, starało się łączyć ze wszystkimi zagadnieniami wzmacniającymi więzy środowiskowe między placówką biblioteczną a społeczeństwem. Integracja biblioteki poprzez działalność informacyjną stała się motywem wszystkich zajęć praktycznych. Starano się wykazać możliwości przydatności pracy biblioteki dla środowiska w myśl realizacji zasady, że tylko praca, która jest komuś potrzebna, jest pracą właściwą dla ugruntowania roli instytucji w środowisku. Ważnym akcentem było ukazanie perspektyw rozwojowych informacji we współczesnym świecie i ich odbicie w warsztatach informacyjnych bibliotek różnych typów.

Przy prowadzonych zajęciach wykorzystywano w dużym zakresie dokumenty życia społecznego jako materiał ćwiczeniowy.

Osobnym zagadnieniem jest pytanie, jak dalece Kursy tego typu są przydatne dla pracy bibliotekarza w terenie.

W dyskusji przeprowadzonej z uczestnikami Kursu stawiano to zagadnienie jako kwestię zasadniczą. Na podstawie wypowiedzi uczestników należy stwierdzić, że potrzeby informacyjne czytelników występują we wszystkich reprezentowanych na kursie bibliotekach. Niestety, większość bibliotek powiatowych nie posiada warsztatu informacyjnego pozwalającego na właściwe załatwienie tych kwerend. Sprawę komplikuje fakt, że w bibliotekach powiatowych brak także funduszy na jego kompletowanie.

Kompletowanie pomocy informacyjnych trzeba uznać za sprawę pilną i należy przekonywać władze terenowe o potrzebie dodatkowych funduszy na ten cel. Przygotowanie grupy pracowników stwarza możliwości zapoczątkowania tej pracy.

Artykuł ten nie daje obrazu wszystkich zagadnień i problemów, jakie wypłynęły w czasie realizacji Kursu. Wybrałam jedynie najważniejsze, które warte są dyskusji. Sądzę, że ułatwią ją wnioski, którym i pozwolę sobie uzupełnić może wywody.

1. Nie należy łączyć zbyt rozległej tematyki w programie jednego kursu. Kurs przeładowany, w rezultacie zostawia mniej wiadomości niż kurs o programie szcuplejszym lecz dokładnie utrwalonym.
2. Planując kursy o tematyce rozległej dobrze byłoby przewidywać je jako obowiązujące praktyki zaocznych kursów specjalistycznych POKKB.
3. Kandydatów na kurs należy wybierać po uzgodnieniu z nimi ich planów i zainteresowań. Kurs powinien być poprzedzony lekturą wskazywaną przez organizatorów.
4. Wydaje się celowe kompletowanie dla kursów specjalistycznych wieloegzemplarzowych księgozbiorów pomocniczych. Gromadzenie takich doraźnych pomocy mogłoby powstać z inicjatywy organizatorów Kursu przez wskazanie uczestnikom kompletu lektur obowiązkowych, które należy zabrać ze sobą.
5. Osoby przeszkolone należy kierować na stanowiska pracy, na których będą mogły wykorzystać lub przekazać innym wiedzę zdobytą na Kursie.
6. Właściwym utrwaleniem wyników Kursu w terenie, zwłaszcza w bibliotekach powiatowych, byłoby zakładanie i uzupełnianie podręcznych księgozbiorów informacyjnych.

15 LAT DZIAŁALNOŚCI CENTRALI KOMPLETÓW RUCHOMYCH ZWIĄZKU PRACOWNIKÓW BUDOWLANYCH W ŁÓDZI

W osiągnięciach bibliotek związkowych niepoślednie miejsce zajmuje dorobek Centrali Kompleatów Ruchomych działających w rozrzuconych po całym kraju instytucjach produkcyjnych i usługowych. W końcu 1965 r. działało 29 CKR: Pracowników Handlu i Spółdzielczości — 9, Pracowników Służby Zdrowia — 6, Pracowników Butownictwa i Przem. Materiałów Budowlanych oraz Związku Kolarzy — po 5, Pracowników Leśnych i Przemysłu Drzewnego — 2, natomiast Związki: Marynarzy i Portowców oraz Pracowników Przemysłu Włókienniczego, Odzieżowego i Skórzanego po 1. Ok. 27 tysięcy ich czytelników dysponowało 388,3 tys. wol. udostępnianymi w punktach.

Z wymienionych wyżej placówek m. Łódź i województwo posiadają dwie: przy Zarządzie Okręgu Zw. Zaw. Pracown. Handlu i Spółdzielczości oraz przy Zarządzie Okręgu Zw. Zaw. Prac. Budown. i Przem. Materiałów Budowl. W artykule tym omówimy przykładowo działalność CKR przy łódzkim Zarządzie Okręgu Zw. Zaw. Prac. Budownictwa. Placówka ta obchodzi w bieżącym roku 15-lecie swego istnienia. Punkty jej działają przy brigadach przedsiębiorstw posiadających siedziby zarządów (dyrekcji) w Łodzi (często nawet w wypadku, kiedy miejsce pracy brigady znajduje się w odległych miejscowościach np. w Sandomierzu czy Puławach), w przyjezdnych zespołach budowlanych zatrudnionych na terenie Łodzi i województwa (m. in. ekipy: „Beton-Stalu” z Warszawy budującej Elektrociepłownię, czy Warszawskiego Przedsiębiorstwa Robót Lądowo-Inżynierskich montującej rurociąg Pilica — Łódź). Ponadto sezonowe punkty biblioteczne zakładane są w ośrodkach kolonijnych i wypoczynkowych. W warunkach pracy robotników budowlanych zatrudnionych sezonowo w nieznanym sobie miejscowościach, nierzadko źle się czujących w obcym środowisku — działalność punktów bibliotecznych jest tym ważniejsza, że dzięki niej pozyskuje się dla książki tych, którzy nie mają wykształconych najelementarniejszych nawyków czytelniczych. Zdaniem kierowniczki CKR, kol. S. Bińkowskiej, pracującej w tej bibliotece od 1951 r. — obecnie połowa pracowników terenowych ekip budowlanych korzysta z punktów bibliotecznych, zaś punkty liczące wśród stałych abonentów $\frac{1}{3}$ zespołu należą do słabych.

Zanim przyjdziemy do historii i obecnej działalności CKR, wskazane będzie zapoznanie się z tabelą statystyczną ilustrującą 15-letni rozwój tej placówki.

Rok	Stan księgozbioru	w tym literatury pięknej *)	Ilość abonentów	Ilość wypożyczeń	Ilość punktów
II pół. 1951	5 983	4 328	2 200	3 700	30
II pół. 1952	12 446	6 393	4 680	48 600	53
1953 **)	14 345	7 998	5 833	81 020	61
1954	16 141	9 041	3 200	47 600	65
1955	14 881	10 853	4 800	83 052	69
1956	15 693	11 645	3 700	brak danych	73
1957		brak danych			
1958	16 103	brak danych	4 324	25 205	68
1959	16 792	12 008	4 359	13 594	68
1960	17 842	12 814	5 106	24 424	60
1961	18 733	13 580	3 915	22 286	60
1962	19 540	14 220	4 025	22 655	55
1963	20 805	15 395	4 028	22 128	55
1964	21 785	16 289	4 212	14 023	55
1965	22 888	17 365	4 202	19 030	50

Ponieważ ilość punktów bibliotecznych, ich wielkość, lokalizacja, jak i skład osobowy ekip ulegają stałym zmianom w zależności od nasilenia robót budowlanych

— trudno jest wyprowadzić daleko idące wnioski z tablic nie obejmujących tak wielu istotnych elementów.

Ogólnie można stwierdzić, że do 1956 r. wskaźniki nieustannie rosły (od 1,7 do 17,3 wypożyczeń na jednego czytelnika, a więc 10-krotnie), natomiast w latach następnych kształtują się one od 3,4 do 5,5. Wzrost wypożyczeń w ciągu pierwszego sześćdziesięciolecia działalności CKR tłumaczy się prawdopodobnie większym zainteresowaniem kierownictwa brygad w podnoszeniu wykształcenia ogólnego załóg (choć niewykluczone, iż w pewnych wypadkach zapisywano administracyjnie wszystkich zatrudnionych w poczet abonentów) oraz tendencją do sztucznego podwyższania statystyk, zwłaszcza tam, gdzie nie było możliwości przeprowadzenia dość wnikliwej kontroli („rekordowy” rok 1956 zakończono osiągnięciem 77 punktów na jedną etatową bibliotekarkę zatrudnioną przez CKR).

Od końca 1956 r. w zapale likwidatorskim, wraz z szeregiem martwych placówek, zamykano żywe, mocno osadzone w środowisku świetlice i biblioteki. W okresie tym ostro atakowano CKR. Zarząd Okręgu Związku Budowlanych w Łodzi utrzymał jednak bibliotekę, zatrudniając bibliotekarkę na pół etatu. Mimo pewnych ograniczeń placówka nie zamarła, a przeciwnie rozwijała się, co upoważniło Zarząd do przywrócenia jej po pewnym czasie pełnego etatu, a w roku 1962 trzeba było stworzyć drugi.

Punkty nie straciły bynajmniej na znaczeniu, mimo że w ubiegłym roku działalność CKR wspomagało 11 stałych bibliotek na terenie m. Łodzi i 5 takich placówek w woj. łódzkim. Zakłada się je przy ekipach, w których pracują osoby wyrażające chęć do przyjęcia odpowiedzialności za należyte gospodarowanie księgozbiorem i za właściwy rozwój czytelnictwa. Bardzo ważnym elementem jest odpowiedni dobór księgozbioru, gdyż kierownicy punktów, mimo dobrej woli, najczęściej nie mogą (z powodu braku kwalifikacji) podołać temu zadaniu.

Wymiany kompletów ruchomych dokonuje się w miarę, jak tracą one na atrakcyjności w danym środowisku. Częstotliwość wymiany kompletów liczących od 100 do 1000 wol. wynosi, w zależności od ilości czytelników i ich aktywności, od 3 do 6 miesięcy. Ponieważ ekipy posiadają własne środki transportu, dostarczanie książek punktom i zwrot ich bibliotece nie przedstawia trudności. Kompletu zawierają przeciętnie ok. 15% książek popularnonaukowych. Faktycznie na budowach procent ten jest znacznie wyższy, bowiem istnieją tam również księgozbiory fachowe. Nowości i pozycje bardziej atrakcyjne dzielone są równomiernie między formowane komplety.

Personel CKR należy do najwierniejszych uczestników szkoleń kwartalnych przygotowywanych przez Miejską Bibliotekę Publiczną im. L. Waryńskiego w Łodzi. Nie jest to zresztą jedyna forma podnoszenia kwalifikacji pracowników CKR. Na każdym z kilkudniowych seminariów organizowanych przez MBP i WKZZ notowana jest zawsze obecność jednej z bibliotekarek CKR Budowlanych.

Biblioteka ta, realizując program działalności kulturalno-oświatowej planowanej przez Zarząd Okręgu ZZPB, jest ośrodkiem aktywizującym środowisko czytelnicze drogą masowych konkursów organizowanych corocznie od 8 lat. Tematem ich jest literatura beletrystyczna lub fachowa. Nierzadko finał konkursu stanowi atrakcyjna „zgađuj-zgađula”, w której udział biorą zwycięzcy eliminacji zakładowych. W ostatnich latach organizatorzy różnicowali i wzbogacili działalność stwarzając możliwości równego startu czytelnikom o różnym stopniu przygotowania. I tak np. w br. zorganizowano (wzorem dwu lat poprzednich) konkurs dla czytelników punktów przy zasadniczych szkołach zawodowych. Objęto nim literaturę piękną dotyczącą II wojny światowej i martyrologii Polaków. Drugi konkurs zorganizowany przez CKR nosił tytuł „Czy znacie zachodnie i północne ziemie Polski” i przeznaczony był dla mieszkańców hoteli robotniczych. Czytelnicy, którzy woleli inną tematykę, i nie korzystający z punktów przy hotelach — zachęceni byli do wzięcia udziału w konkursie — plebiscycie „Głosu Pracy”.

Do podstawowych bolączek kierownictwa CKR Budowlanych, podobnie jak w innych bibliotekach tego typu, należy niesystematyczne otrzymywanie sprawozdań z punktów, co jest zjawiskiem zrozumiałym z uwagi na ostry charakter pracy osób prowadzących je oraz częste zmiany na tych stanowiskach. Rzecz prosta, instruktaż wstępny i kilkakrotnie w ciągu roku kontrole punktów nie mogą radykalnie podnieść kwalifikacji zawodowych bibliotekarzy pracujących społecznie, których nie są w stanie zastąpić pracownicy zatrudnieni w Centrali.

Wszystkie te uwagi i przytoczone liczby prowadzą do wniosków natury ogólnej, wspólnych dla innych central kompletów ruchomych:

1. Działalność CKR pozwala zapewnić rotację książek na terenach stanowiących dotąd „pustynię kulturalną”.
2. Punkty dają możliwość dotarcia do ludzi, którzy nie odczuwali dotąd potrzeby czytania.

3. Czynności związane z obsługą punktu bibliotecznego budzą aktywność społeczną, wyrabiają pełniejsze poczucie odpowiedzialności za wspólne mienie, wciągają najbardziej wyrobione jednostki do współpracy.

4. Efekty osiągnięte przez CKR (w przeliczeniu na 1 etat) są znacznie lepsze od wyników pracy bibliotek stałych (w ciągu ostatnich dwu lat na jednego pracownika CKR Budowlanych w Łodzi przypada przeszło 2100 czytelników).

Przypuszczać należy, iż nadchodzące lata potwierdzą raz jeszcze konieczność uzupełniania sieci stałych placówek bibliecznych centralami kompletów ruchomych. Można mieć nadzieję, iż w działalności ich wykorzystany zostanie wieloletni dorobek ich poprzedniczek, a m. in. doświadczenia 15-letniej pracy łódzkiej Biblioteki Związku Budowlanych.

III MIĘDZYNARODOWA NARADA OŚRODKÓW BIBLIOTEKOZNAWCZYCH I NAUKOWO-METODYCZNYCH EUROPEJSKICH KRAJÓW SOCJALISTYCZNYCH

W dniach 1—4 listopada 1966 r. odbyła się w Pradze 3 z kolei narada Ośrodków Bibliotecznych i Naukowo-metodycznych europejskich krajów socjalistycznych.*) Wzięło w niej udział 7 krajów. Delegacja bułgarska liczyła 3 osoby, czechosłowacka — 6, węgierska — 3, Niemieckiej Republiki Demokratycznej — 3, jugosłowiańska — 2, radziecka — 3. Polski Instytut Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej reprezentowały 2 osoby: dyrektor doc. dr Józef Kądzielski i niżej podpisana.

Tematyka narady była określona przez trzy referaty:

1. Dra Kamila Groha (Czechosłowacja): Aktualne zagadnienia koncepcji i organizacji pracy metodycznej,
 2. Doc. dra Józefa Kądzielskiego i mgr Jadwigi Kołodziejkiej: Przydatność badań bibliotecznych w praktycznej działalności bibliotek.
 3. Dyr. Gottharda Rückla (Niemiecka Republika Demokratyczna): Niektóre zagadnienia standaryzacji w zakresie bibliotek powszechnych.
- Referaty te zostały rozesłane uczestnikom przed konferencją (z wyjątkiem trzeciego), co umożliwiło opracowanie kilku koreferatów:
1. Christo Nikolov Chadzichristov (Bułgaria): Aktualne problemy pracy metodycznej w Bułgarii,
 2. Dalibor Vančura (Czechosłowacja): Z problematyki badań w zakresie bibliotekarstwa i czytelnictwa w Czechosłowacji,
 3. Dr Gerhard Szwarc (NRD): Niektóre zagadnienia normalizacji w zakresie bibliotek naukowych (uniwersyteckich i szkół akademickich).

W referacie pierwszym omówiono następujące zagadnienia:

1. miejsce pracy metodycznej w kierowaniu działalnością bibliotek,
2. konieczność oparcia działalności metodycznej o ustalenia naukowe,
3. potrzeba rozwinięcia prac naukowo-badawczych w ośrodkach naukowo-metodycznych,
4. określenie podziału pracy między ośrodkami naukowo-metodycznymi a instytucjami nadzorującymi biblioteki (ministerstwa, rady narodowe),
5. powiązanie działalności ośrodków naukowo-metodycznych z ogólnymi ustaleniami w dziedzinie polityki kulturalnej danego kraju,
6. zachowanie proporcji w działalności naukowo-badawczej i praktyczno-dydaktycznej ośrodków naukowo-metodycznych,
7. współpraca między centralnymi ośrodkami naukowo-metodycznymi (w krajach socjalistycznych są one usytuowane przeważnie w ramach biblioteki narodowej) a ośrodkami metodycznymi bibliotek wojewódzkich i powiatowych,
8. sprecyzowanie zadań dla ośrodków metodycznych bibliotek wojewódzkich i powiatowych.

Referat ten był pierwszą, cenną próbą zmierzającą do naukowego określenia pracy metodycznej w bibliotekarstwie socjalistycznym. Metodyka — zdaniem autora — jest to zespół systematycznych, logicznych i celowych działań w pracy bibliotecznej, zmierzających do usprawnienia tej pracy. Formy pracy metodycznej są oczy-

*) Uchwały i zalecenia podjęte na naradzie zamieszczone zostały po sprawozdaniu na str. 19—20.

wiście zależne od tradycji bibliotekarskich w poszczególnych krajach. Niemniej jednak istnieje wiele cech wspólnych w ideologicznej i praktycznej sferze działalności bibliotek socjalistycznych. Stwarza to szerokie możliwości współpracy różnych krajów w rozwiązywaniu najpilniejszych problemów. Nie ulega wątpliwości, iż zaawansowanie badań bibliotekoznawczych pozostało daleko w tyle za rozwojem praktycznej działalności. Szczególnie dotkliwie odczuwane są braki w ustaleniach terminologicznych, nawet tych, które leżą u podstaw działalności bibliotecznej.

W drugim referacie podjęto próbę przedstawienia, głównie w oparciu o materiały i doświadczenia polskie, rozwoju bibliotekoznawstwa jako osobnej dyscypliny oraz zmieniającego się współcześnie zakresu badań.

Jako główną problematykę, która winna skupić uwagę podejmujących prace badawcze, wymieniono w referacie socjalistyczną koncepcję biblioteki. Określenie jej roli w socjalistycznym społeczeństwie wymaga uświadomienia sobie procesów stanowiących wynik rewolucji kulturalnej. Procesy te stanowią przedmiot zainteresowań wielu nauk, takich jak socjologia, psychologia, pedagogika i inne. Ustalenia, do jakich dochodzą wymienione dyscypliny, mogą waleńnie zasilić naszą wiedzę o działalności bibliotek i poszerzyć wiedzę w zakresie bibliotekoznawstwa.

Referat wywołał duże zainteresowanie, co znalazło swój wyraz w ożywionej polemice. Do najciekawszych należała wypowiedź delegata radzieckiego, O. S. Cubarjana, autora podręcznika „Obščęje bibliotekovedenie” i doświadczonego wykładowcy w tej dziedzinie. Ustosunkował się on krytycznie do proponowanego w referacie zakresu bibliotekoznawstwa, które — jego zdaniem — zostało potraktowane zbyt szeroko, a następnie określił stosunek tej dyscypliny do innych nauk, a zwłaszcza socjologii. Socjologia, zdaniem Cubarjana, może oddać bibliotekarstwu duże usługi pod warunkiem, iż podejmie ona jego węzłową problematykę organizacyjną.

Dyskusję utrudniały, tak jak i w przypadku pierwszego referatu, braki w jednoznacznym rozumieniu terminów. Podejmowane na gorąco próby umiejscowienia bibliotekoznawstwa w zespole innych nauk, określenia jego powiązań z nauką o książce, ustalenia współzależności między pracą metodyczną i polityką biblioteczną, dowiodły istnienia poważnych różnic w poglądach, które mogą być wyjaśnione jedynie drogą systematycznych, kolektywnych prac badawczych.

W bardzo rzeczowym i syntetycznym trzecim referacie sprawa ustaleń terminologicznych związanych z normalizacją w dziedzinie bibliotekarstwa znalazła się na pierwszym miejscu. Autor, mający teoretyczne i praktyczne doświadczenia w dziedzinie prac nad przygotowaniem norm, wiąże z ich tworzeniem duże nadzieje, zwłaszcza dla naukowego planowania dalszego rozwoju bibliotekarstwa w krajach socjalistycznych. Efektywność pracy bibliotek widzi on w ścisłym związku z planowaniem, normalizacją obejmującą niemal całą sferę działania biblioteki oraz z ujednoliceniem statystyki. Ponieważ zagadnienia te mają charakter specjalistyczny, a referat był wygłoszony w 3 dniu obrad, dyskutanci ograniczyli się do krótkich wypowiedzi informujących o pracach prowadzonych w komisjach: statystycznej i normalizacyjnej powołanych w wyniku uchwał konferencji budapeszteńskiej.

Delegat węgierski Pál Boday w krótkim sprawozdaniu poinformował o wykonanych lub będących w toku pracach, które zostały podjęte na podstawie uchwał drugiej konferencji w Budapeszcie, m. in. powiadomił, że Instytut Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej w Warszawie opracował bibliografię w jęz. niemieckim i rosyjskim pt. „Badania czytelnicze w Polsce. Wybór literatury za lata 1945—1965”, co wielu delegatów określiło jako pożyteczną informację.

W wypowiedziach końcowych podkreślano, iż jednym z osiągnięć trzeciego spotkania jest skrytalizowanie się charakteru tych zebrań. Są to więc narady o charakterze roboczym, na których referowane będą głównie prace naukowe stanowiące wyniki badań oraz problemy organizacyjne ośrodków bibliotekoznawstwa i pracy naukowo-metodycznej europejskich krajów socjalistycznych. Szczegółowymi zagadnieniami zajmą się natomiast poszczególne komisje specjalistyczne, które zostały utworzone lub będą powołane w miarę potrzeb. Podkreślono również jako korzystne zjawisko ustabilizowany skład delegacji poszczególnych krajów, gwarantujący ciągłość podejmowanych prac oraz nawiązanych kontaktów osobistych.

W końcowym dniu obrad powołano komisję wnioskową, w której reprezentowała naszą delegację. Komisja ta opracowała dwa dokumenty w postaci uchwał i zaleceń. bardzo istotne dla dalszej współpracy między ośrodkami.

Główną ich zaletą jest liczenie się z realnymi możliwościami materialnymi i kadrowymi ośrodków. Skoncentrowanie się na głównych problemach bibliotekoznawczych oraz uwzględnienie specyfiki i dorobku zarówno teoretycznego jak praktycznego poszczególnych krajów pozwala sądzić, że plany te będą mogły być stopniowo realizowane.

Od strony organizacyjnej konferencja wypadła bardzo dobrze. Obrady prowadzone były sprawnie i nie przekraczały 5 godzin dziennie. Program narady został wyczerpany całkowicie. Przemawiano po rosyjsku i niemiecku, gospodarze mogli mówić po czesku i słowacku; odpadli ci, nieliczni, którzy na poprzedniej konferencji nie mogli w niej czynnie uczestniczyć z powodu nieznamości języków. Gospodarze stworzyli miłą atmosferę, w której rozdziło się wiele projektów współpracy między redakcjami czasopism bibliotekarskich, stowarzyszeniami bibliotekarskimi i poszczególnymi osobami.

JADWIGA KOŁODZIEJSKA
Biblioteka Narodowa
Warszawa

UCHWAŁY

1. Powołanie i tryb pracy stałego biura.

Do końca 1966 r. zostanie powołane stałe biuro centralnych ośrodków bibliotekoznawstwa i pracy naukowo-metodycznej. Siedzibą biura będzie centralna instytucja tego kraju, w którym ma się odbyć następna narada robocza.

W skład biura wejdzie trzech stałych członków:

- jeden przedstawiciel centralnej instytucji bibliotekoznawczej kraju, w którym znajduje się siedziba biura,
- po jednym przedstawicielu z centralnych ośrodków tych krajów, w których odbyły się dwie ostatnie narady robocze.

Finansowe i organizacyjne podstawy działania biura zapewnią centralna instytucja kraju będącego siedzibą biura.

Do poszczególnych zadań biura należy:

- zapewnienie wykonania uchwał i zaleceń narad roboczych,
- przygotowanie kolejnej narady roboczej,
- koordynacja wydawania biuletynu.

Biuro podczas swej pracy zasięga rady u przedstawicieli ośrodków europejskich krajów socjalistycznych, którzy nie są bezpośrednimi członkami biura, i w miarę potrzeby konsultuje się z nimi.

2. Następne narady robocze.

Narady robocze powinny odbywać się regularnie co dwa lata. Przewiduje się, że następne narady robocze odbędą się:

- 1968 r. — w Moskwie,
- 1970 r. — w Warszawie.

Miejsce i czas ustali ostatecznie biuro wspólnie z zainteresowanymi krajami.

3. Podstawowe formy pracy.

- a) Regularne narady robocze dyrektorów i przedstawicieli ośrodków bibliotekoznawstwa i pracy naukowo-metodycznej mają przede wszystkim na celu przedyskutowanie i wyznaczenie głównych problemów i kierunków współpracy ośrodków, a także ukierunkowanie i ocenę pracy poszczególnych komisji problemowych;
- b) Na podstawie uchwał i zaleceń narady roboczej tworzy się problemowe komisje ekspertów, do których wchodzi przedstawiciele różnych krajów. Komisje problemowe prowadzą pracę w okresach między naradami roboczymi;
- c) Oprócz tych form pracy należy podtrzymać organizowanie dwustronnych seminariów i konferencji naukowych.

4. Działalność komisji problemowych.

W celu ustalenia szczegółowych zadań na najbliższy okres powołuje się następujące komisje problemowe:

- a) komisja do spraw statystyki (z siedzibą w Pradze)
- b) komisja do spraw normalizacji (z siedzibą w Pradze)
- c) komisja do spraw informacji, dokumentacji i bibliografii, bibliotekarstwa (z siedzibą w Budapeszcie)
- d) komisja do spraw badawczych (z siedzibą w Warszawie).

Komisje problemowe prowadzą swą działalność na podstawie planu pracy wynikającego z zaleceń narad roboczych. Członkami komisji problemowych będą specjaliści wyznaczeni przez ośrodki poszczególnych krajów.

Wszelkie uwagi i zalecenia dotyczące spraw komisji problemowych należy zawsze kierować do ośrodka naukowo-metodycznego, przy którym znajduje się siedziba odnośnej komisji problemowej.

Komisji problemowej do spraw prac badawczych zaleca się przede wszystkim załatwienie następujących spraw:

- sporządzenie bibliografii prac badawczych prowadzonych aktualnie w naszych krajach,
- opracowanie projektu dalszych prac nad słownikiem terminologii bibliotekarskiej.

5. Wydawanie biuletynu informacyjnego.

Począwszy od 1967 r. powinien ukazywać się, jako wydawnictwo nieregularne, biuletyn informacyjny. Odpowiedzialnym za wydawanie biuletynu będzie biuro wspólnie z ośrodkiem kraju, któremu zostało powierzone wydanie odnośnego numeru.

Dla najbliższych numerów biuletynu ustala się następujący program:

- a) uchwały, wyniki i materiały budapeszteńskiej narady roboczej (redagują Węgry).
- b) uchwały, wyniki i materiały praskiej narady roboczej (redaguje CSRS),
- c) informacje o pracy naukowo-metodycznej i o działalności komisji problemowych,
- d) jak w punkcie c, a oprócz tego materiały wstępne do IV narady roboczej,
- e) uchwały, wyniki i materiały IV narady roboczej.

ZALECENIA

Od 1 do 4 listopada 1966 r. odbyła się w Pradze III międzynarodowa narada robocza ośrodków naukowo-metodycznych europejskich krajów socjalistycznych.

Na naradzie omówiono wykonanie postanowień narady odbytej w Budapeszcie w 1964 r.; stwierdzono że większa część tych postanowień została już wykonana lub też znajduje się w trakcie realizacji. Pozwała to wysnuć wniosek, że współpraca i podział pracy między krajami socjalistycznymi w dziedzinie pracy naukowo-badawczej z powodzeniem się rozwija.

Zgodnie z przyjętym planem na naradzie przedyskutowano trzy wymienione niżej tematy.

Na podstawie referatów, koreferatów i wypowiedzi w dyskusji narada ustaliła następujące zalecenia:

I. Zagadnienia pracy metodycznej

1. Narada robocza przyjmuje zasady pracy metodycznej w dziedzinie kierownictwa, wyłożone w odpowiednim referacie i uważa je za podstawę do dalszego rozwijania teorii i praktyki pracy metodycznej. Referat będzie uzupełniony stosownie do odczytanego koreferatu i wypowiedzi dyskusyjnych oraz zostanie opublikowany.
2. Uczestnicy narady podkreślają, że praca naukowa i metodyczna stanowi jedną z podstawowych części składowych prowadzenia działalności bibliotecznej i że należy bezwzględnie tworzyć jednolity system naukowego i metodycznego kierowania bibliotekami. Uczestnicy narady zgadzają się z tym, że konkretna problematyka miejsca i udziału ośrodków metodycznych w kierowaniu bibliotekami winna być ustalona w poszczególnych krajach zależnie od miejscowych warunków. Centralne ośrodki naukowo-metodyczne będą wzajemnie wymieniały doświadczenia na ten temat, włączając w to także zagadnienie tworzenia jednolitego systemu pracy metodycznej.
3. Centralne ośrodki naukowo-metodyczne powinny wzajemnie wymieniać plany pracy metodycznej w swoich państwach.
4. W celu dalszego skutecznego rozwoju socjalistycznego bibliotekarstwa jest konieczne dalsze umocnienie współpracy krajów uczestniczących w naradzie oraz podniesienie tej współpracy, zgodnie z odczytanym referatem. Należy szczególnie podkreślić znaczenie tworzenia małych roboczych zespołów specjalistycznych dla rozpatrywania określonych problemów szczegółowych.

II. Zagadnienie pracy naukowo-badawczej w dziedzinie bibliotekarstwa

1. Uczestnicy narady zobowiązują się do systematycznego wzajemnego informowania się na temat wszystkich prac o charakterze naukowo-badawczym, które prowadzą lub będą prowadzić lub w których będą uczestniczyć. Informacja będzie polegać na wymianie materiałów (projekty, analizy, ankiety, sprawozdania itp.).
2. Aby zacieśnić wzajemne stosunki i wymianę doświadczeń, kraje uczestniczące będą organizowały delegacje naukowe i wymianę swych pracowników.
3. Z przedstawicieli tych krajów, które już pracują w zakresie działalności naukowo-badawczej, zalecamy stworzyć komisję, która by na posiedzeniach o charakterze wyłącznie roboczym, w nielicznym zespole, opracowywała plany współpracy, koordynowała działalność i rozwijała inicjatywę w kierunku rozwoju pracy naukowo-badawczej w dziedzinie bibliotekarstwa.

III. Zagadnienia statystyki i normalizacji w dziedzinie bibliotekarstwa

Komisje ekspertów, stworzone w myśl postanowień narady budapeszteńskiej, będą kontynuowały swą pracę na podstawie wyników konferencji praskiej. Jednym z głównych zadań winno być opracowanie jednolitej terminologii bibliotekarskiej.

Tłum. z ros. W. K.

Z życia SBP

Rozszerzone posiedzenie Prezydium Zarządu Głównego SBP (z udziałem przewodniczących komórek organizacyjnych działających przy ZG) z dnia 22 października 1966 r. poświęcone było przede wszystkim merytorycznej dyskusji nad zakresem działalności sekcji, komisji i referatów oraz nad głównymi kierunkami pracy Zarządu Głównego w nowej kadencji (1966—1969).

Wnioski Ogólnokrajowego Zjazdu Delegatów SBP w Szczecinie (czerwiec 66 r.) oraz wyniki tej dyskusji wytyczają zasadnicze punkty projektu planu pracy Zarządu Głównego na lata 1966—1969. Plan ten, po zatwierdzeniu przez zebranie plenarne ZG, zostanie opublikowany na łamach „Bibliotekarza”.

Plan pracy na okres 3-letni, który stanowić będzie podstawę do opracowania programów działalności w poszczególnych latach, zawiera najistotniejsze zadania Prezydium ZG oraz komórek organizacyjnych Stowarzyszenia. Szczegółowe plany sekcji, referatów i komisji przygotowane przez przewodniczących będą również poddane dyskusji na posiedzeniu ZG.

Ramowy projekt planu pracy przewiduje szereg nowych zadań o charakterze problemowym i organizacyjnym oraz kontynuację prac rozpoczętych w poprzedniej kadencji (np. przez Komisję Katalogowania Alfabetycznego, Komisję Współpracy Bibliotek w zakresie Gromadzenia Zbiorów itd).

Z prac nowozaplanowanych przez Prezydium ZG na pierwsze miejsce wysuwa się sprawa organizacji VI Ogólnopolskiego Zjazdu Bibliotekarzy z okazji jubileuszu 50-lecia Stowarzyszenia. Wiele wysiłku i pracy wymagać będą również starania o zorganizowanie w ramach którejs z istniejących spółdzielni, na podstawie przygotowanych typowych wzorów, produkcji mebli i pomocy bibliotecznych.

Działalność Zarządu Głównego SBP opiera się przede wszystkim na pracy sekcji, referatów i komisji. Są to:

Sekcje:

Bibliotek Powszechnych i Związkowych (przew. kol. Helena Zarachowicz, Biblioteka Publiczna m. st. W-wy), Bibliotek Naukowych (przew. kol. Hanna Uniejewska, Biblioteka SGPS), Bibliotek Muzycznych (przew. kol. Maria Prokopowicz, Biblioteka Narodowa), Bibliotek Szpitalnych (przew. kol. Jadwiga Czarnecka, Biblioteka Publiczna m. st. W-wy), Bibliotek Fachowych (przew. kol. Anna Lech, Biblioteka CIINTE), Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych (przew. kol. Krystyna Lisowska, Woj. B-ka Pedagogiczna, Lublin);

Komisje:

Współpracy Bibliotek w Zakresie Gromadzenia Zbiorów (przew. kol. Bolesław Świdorski, Biblioteka Uniwersytecka, Poznań), Katalogów Centralnych (przew. kol. Jan Pasiński, Biblioteka Główna WSR Wrocław), Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek (przew. kol. Edward Kossuth, Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej), Informacji Naukowej (przew. kol. Maria Dembowska, Biblioteka PAN, Warszawa), Wydawnicza (przew. kol. Janina Cygańska, B-ka Publ. m. st. W-wy), Reprografii (przew. kol. Bożena Zielińska, Szczecin), Współpracy Bibliotek w zakresie udostępniania zbiorów (przew. kol. Maria Trzcńska, Biblioteka Uniwersytecka, Warszawa), Historyczna (przew. kol. Helena Kozerska, Biblioteka Uniwersytecka, Warszawa) Racjonalizacji Pracy Bibliotecznej (przew. kol. Stanisław Badoń, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna, Szczecin);

Referaty:

Do Spraw Okręgów (przew. kol. Jadwiga Ćwiekowa, Biblioteka Uniwersytecka, Warszawa), Spraw Międzynarodowych (przew. kol. Helena Więckowska, B-ka Uniwersytecka, Łódź), Informacyjno-Prasowy (przew. kol. Bożena Wróblewska, Biblioteka Instytutu Historii Partii), Socjalno-Bytowy (przew. kol. Władysław Wolski, Wojewódzka Biblioteka Publiczna, Kraków).

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA STOWARZYSZENIA BIBLIOTEK MUZYCZNYCH W WARSZAWIE 4—8 WRZEŚNIA 1966 R.

Konferencja Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliotek Muzycznych (Association Internationale des Bibliothèques Musicales — AIBM) była po raz pierwszy zorganizowana w Polsce. Fakt ten zasługuje na szczególne podkreślenie zarówno ze względu na miejsce obrad jak i skład uczestników. Na skutek dopuszczenia do obrad obserwatorów z krajów Europy wschodniej, które dotąd miały małe możliwości brania udziału w roboczych konferencjach AIBM, zjazd był bardzo liczny. Konferencja w Warszawie dała z jednej strony okazję przedstawicielom bibliotek zachodnich do pierwszego bezpośredniego kontaktu z różnymi problemami polskiej kultury muzycznej, a przede wszystkim z bibliotekarstwem i bibliografią z tego zakresu, z drugiej strony umożliwiła licznym obserwatorom z Polski i innych krajów demokratycznych poznanie prac AIBM. Ogółem obradowało 125 przedstawicieli z 18 krajów, w tym 32 z Polski (7 członków i 25 obserwatorów), reprezentujących następujące biblioteki i instytucje: Instytut Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego, Bibliotekę Narodową, sześć Bibliotek Uniwersyteckich (posiadających wyodrębnione organizacyjnie działy muzyczne) w Warszawie, Krakowie, Łodzi, Poznaniu, Toruniu i Wrocławiu, dwie biblioteki Państwowych Wyższych Szkół Muzycznych w Warszawie i Katowicach, bibliotekę Warszawskiego Towarzystwa Muzycznego, archiwum i bibliotekę Towarzystwa im. Fryderyka Chopina, bibliotekę Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk, Archiwum Fonograficzne polskiej muzyki ludowej przy Polskiej Akademii Nauk, Bibliotekę Publiczną m. st. Warszawy, Polskie Wydawnictwo Muzyczne, Polskie Radio i Telewizję, Departament Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek w Ministerstwie Kultury i Sztuki.

Głównymi organizatorami zjazdu była Biblioteka Uniwersytecka i Instytut Muzykologii, w pewnym zakresie pomagał Komitet Organizacyjny złożony z przedstawicieli Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie i Biblioteki Narodowej. Obrady odbywały się w salach wykładowych Instytutu Muzykologii w Pałacu Kultury i Nauki. Tam też miało miejsce oficjalne otwarcie konferencji w dn. 4 września.

Program obrad był tak uzgodniony z władzami AIBM, że godziny przedpołudniowe wypełniały zebrania 10 komisji (sekcji) roboczych, popołudnia zaś i wieczory poświęcone były polskim sprawom naukowym oraz imprezom kulturalnym. Tematyka prac poszczególnych Komisji dawała przegląd bieżącej działalności AIBM w różnych dziedzinach bibliotekarstwa i bibliografii muzycznej. Sprawą ulepszenia organizacji i specyficznymi zagadnieniami pracy przy zbiorach muzycznych zajmowały się następujące Komisje: a) muzycznych bibliotek naukowych, b) muzycznych bibliotek publicznych, c) bibliotek radiowych, d) katalogowania zbiorów muzycznych, e) symboli wydawniczych na nutach. Komisja muzycznych bibliotek naukowych gromadzi obecnie dane z poszczególnych krajów do wykazu bibliotek oraz ewentualnie innych instytucji posiadających zbiory muzyczne o charakterze naukowym. Wykaz ten będzie wydany jako osobny tom pt. „Music research libraries”.

Komisja muzycznych bibliotek publicznych utworzona w 1954 r. widzi główny cel ich działalności w czynnej roli przy upowszechnianiu muzyki jako elementu wychowawczego i rozwijającego osobowość człowieka. Wprowadzenie muzyki do życia społeczeństwa powinno być hasłem bibliotekarzy pracujących przy zbiorach muzycznych w bibliotekach publicznych. Idealnie urządzona muzyczna biblioteka publiczna powinna: wprowadzić wypożyczanie nut dla użytku szerokiego kręgu czytelników; posiadać nowoczesnie zorganizowaną fonotekę dostępną dla wszystkich zainteresowanych, rozporządzać nowoczesnie wyposażoną salą przeznaczoną do audycji muzycznych (również i audio-wizualnych). Celem działalności powyższej Komisji jest wymiana doświadczeń w zakresie metod pracy muzycznych bibliotek publicznych, które są bardzo zindywidualizowane w rozmaitych krajach, opracowanie odpowiednich bibliografii, współpraca z innymi grupami bibliotek muzycznych (naukowymi, radiowymi). Przedmiotem obrad Komisji na konferencji w Warszawie była sprawa klasyfikacji zbiorów muzycznych w bibliotekach publicznych. Komisja bibliotek radiowych rozważała sprawę utworzenia kartotek centralnych, które by ułatwiły współpracę tych bibliotek w skali międzynarodowej.

Dziedzina fonotek, obejmująca szereg specyficznych zagadnień, była tematem pracy osobnej Komisji. W zakres działalności Komisji Fonotek wchodzi redagowanie międzynarodowych przepisów katalogowania nagrań, sprawy konserwacji i odnawiania zniszczonych płyt, określenie wyboru utworów muzycznych dotąd nie nagranych a wartych utrwalenia na płycie lub taśmie, zorganizowanie gromadzenia materiałów do międzynarodowej bibliografii płyt (Repertoire International

des Sources Phonographiques — RISP). Usprawnieniem i organizacją informacji międzynarodowej w zakresie muzyki zajmuje się Komisja Ośrodków Dokumentacji i Informacji Muzycznej. Działalność jej dotyczy głównie muzyki współczesnej, na wzór ośrodków dokumentacji innych dziedzin wiedzy.

Osiągnięcia AIBM we współpracy międzynarodowej są szczególnie widoczne w Komisjach opracowujących bibliografię o zasięgu światowym. Najbardziej zaawansowane są prace nad „Répertoire International des Sources Musicales” — RISM (Międzynarodowym Inwentarzem Źródeł Muzycznych) obejmującym rękopisy i druki muzyczne od najdawniejszych do końca XVIII wieku. Dotąd ukazały się 4 tomy serii rzeczowej tego wydawnictwa. Innego rodzaju materiały i z innej epoki ma obejmować „Répertoire International de la Littérature Musicale” — RILM (Międzynarodowa Bibliografia Literatury o Muzyce). Projektowane wydawnictwo jest pomyślane jako bibliografia adnotowana naukowej literatury o muzyce w serii bieżącej i retrospektywnej. Seria bieżąca ma obejmować opisy publikacji wydanych po 1 stycznia 1967 r., seria retrospektywna — materiały opublikowane do końca 1966 r. Bibliografia ta będzie uzupełniona licznymi indeksami sporządzonymi techniką maszynową. Utworzona niedawno Komisja Źródeł Hymnologicznych zajmuje się bardziej specjalną dziedziną dokumentów muzycznych. Powyższe prace bibliograficzne są prowadzone przez AIBM w ścisłym współdziałaniu z Międzynarodowym Stowarzyszeniem Muzykologów.

Delegaci polscy brali udział w zebraniach różnych Komisji, niektórzy uczestniczyli również w podkomisjach powołanych do spraw bardziej szczegółowych. Poza tym w części programu obrad opracowanej przez stronę polską zostały wygłoszone 4 referaty: ks. prof. Hieronima Feichta pt. „Nowe źródła do historii dawnej muzyki polskiej”, odczytany na inauguracji konferencji, doc. Mariana i Jadwigi Sobieskich pt. „Znaczenie naukowe zbiorów fonograficznych muzycznego folkloru polskiego” oraz mgr Marii Prokopowicz pt. „Wydawnictwa nutowe w latach 1800—1831 jako źródła polskiej muzyki muzycznej tego okresu” wygłoszone na zebraniu plenarnym poświęconym zagadnieniom polskim oraz doc. Adama Riegera pt. „Projekt indeksowania melodii na zasadzie leksykalnej”, wygłoszony na zebraniu Komisji Katalogowania Zbiorów Muzycznych.

Podsumowanie obrad konferencji miało miejsce na końcowym zebraniu Rady ALBM, w którym ze strony polskiej uczestniczyła prof. Zofia Lissa, wypowiadając się co do przyszłej naszej współpracy z AIBM.

W ostatnim dniu konferencji wielu uczestników, nie związanych w godzinach rannych obradami władz AIBM, zwiedziło siedzibę Towarzystwa im. Fryderyka Chopina oraz Państwową Wyższą Szkołę Muzyczną w jej nowoczesnym gmachu, stwarzającym pomyślne warunki rozwoju dla samej uczelni i jej biblioteki.

Imprezy kulturalne w dniach 4—8 września miały również na celu umożliwienie uczestnikom konferencji bliższego poznania muzyki i kultury polskiej. Z tą myślą zorganizowano dwie wystawy: w Bibliotece Narodowej — „Muzyka polska w rękopisach i drukach od XI do XX wieku” oraz w Warszawskim Towarzystwie Muzycznym — „Polska kultura muzyczna w XIX wieku”. Poza tym goście mieli możliwość zobaczyć operę Karola Szymanowskiego „Król Roger” w odbudowanym Teatrze Wielkim oraz wysłuchać koncertu muzyki polskiej w Sali Kameralnej Filharmonii Narodowej. Trzy spotkania towarzyskie — u Rektora Uniwersytetu Warszawskiego, w Bibliotece Narodowej i w Warszawskim Towarzystwie Muzycznym przyczyniły się do nawiązania bezpośrednich kontaktów. Wycieczka do rodzinnego domu Fryderyka Chopina w Żelazowej Woli, połączona z recitalem jego utworów, zakończyła konferencję AIBM na terenie Polski.

MARIA PROKOPOWICZ
Biblioteka Narodowa
Warszawa

SPROSTOWANIA:

1. W n-rze 3/66 „Bibliotekarza” artykuł Jadwigi Majewskiej pt. „Biblioteki warszawskie a potrzeby środowisk czytelniczych” został pomyłkowo podpisany imieniem Janina. Prosiąc powyższe Redakcja przeprasza Autorkę i Czytelników.

2. W artykule prof. dr H. Więckowskiej pt. „Kilka słów o Katedrze Bibliotekoznawstwa na UŁ” zamieszczonym w „Bibliotekarzu” nr 11/6 s. 321 w przypisku 3 nazwisko autora powinno brzmieć Sanok.

SPRAWY BIBLIOTEK I CZYTELNICTWA W PRASIE

Wnioski z Kongresu Kultury Polskiej. Drukowanie książki trwa 18 miesięcy! — czyli o niedomaganiach naszej bazy poligraficznej. O remanentach księgarskich i pracy księgarzy. W poszukiwaniu zaginionej książki.

Kongres Kultury Polskiej stanowi w dalszym ciągu przedmiot dużego zainteresowania prasy. Tygodniki społeczno-kulturalne rekapitulują najważniejsze wnioski i postulaty zgłaszane przez delegatów Kongresu, omawiają niektóre wystąpienia na obradach plenarnych i komisjach problemowych.

„Polityka” w nrze 45/66 prezentuje, w formie syntetycznej, szereg wypowiedzi delegatów. Przegląd ten zatytułowano: „1000 wniosków na 1000-lecie”. Zespół redakcji „Polityki” przestudiował półtora tysiąca stron stenogramów z obrad Komisji i wynotował wnioski zgłaszane przez mówców — zarówno te, które formułowano w postaci konkretnych postulatów, jak i te, które określić można jako życzenia czy sugestie. Sprawy bibliotek i czytelnictwa znalazły głównie swój wyraz w wystąpieniach uczestników III i VI Komisji Kongresu. W przeglądzie „1000 wniosków na 1000-lecie” znalazły się m. in. postulaty zgłoszone przez L. Marszałka (dotyczące spraw poligrafii, produkcji wydawniczej i księgarstwa); problemy księgarstwa były także stawiane we wnioskach T. Hussaka.

Z wniosków, zgłoszonych przez bibliotekarzy, „Polityka” odnotowuje postulaty R. Kaczmarka i J. Kołodziejkiej (dotycz. opracowania systemu udostępniania literatury naukowej ze wszystkich księgozbiorów w skali ogólnokrajowej, usprawnienia wymiany międzybibliotecznej), J. Baumgarta (dotycz. ustawy bibliotecznej i poprawy sytuacji finansowej bibliotek), S. Siekierskiego (dotycz. wzbogacenia księgozbiorów bibliotek wiejskich). Z komisji VI reprezentowano m. in. propozycje w W. Żółkiewskiej w sprawie przywrócenia nagrody w zakresie twórczości dla dzieci i młodzieży), H. Falkowskiej (dot. zabezpieczenia odpowiedniego dopływu czasopism dla dzieci w środowiskach wiejskich, wygospodarowania pomieszczeń na biblioteki i czytelnie dla dzieci i młodzieży w nowozbudowanych szkołach).

Najwięcej wniosków — a także krytycznych uwag — dotyczyło bazy poligraficznej. Drukowanie książki trwa obecnie 18 miesięcy, a więc o dalsze 15 dni wydłużył się w br. w Polsce przeciętny cykl produkcyjny przeciętnej publikacji książkowej. Wiadomość tę podaje komunikat PAP zamieszczony m. in. w nrze 283/66 „Życia Warszawy”. W związku z tym w komunikacie stwierdza się, że „nowości wydawnicze, zwłaszcza w dziedzinie naukowej i technicznej, gdzie szybkość informacji odgrywa często decydującą rolę — przestają być nowościami, zanim trafią do rąk czytelnika — naukowca, konstruktora, technologa, ekonomisty”.

O ile druk książki trwa bardzo długo, to obecność dobrej literatury na półkach księgarskich jest niezwykle krótka.

Mieczysław Machnicki w artykule pt. „Dobra książka, zły czytelnik” (*Kultura* nr 44/66) potwierdza ten fakt, analizując aktualną dystrybucję księgarską. Autor podaje, że w ciągu pierwszych czterech miesięcy roku bieżącego, w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego, obroty księgarni wzrosły tylko o 0,3%. Tak niski wskaźnik dynamiki sprzedaży nie był notowany od lat. Przyczyną tego zjawiska M. Machnicki szuka w sytuacji ekonomicznej ludności, asortymencie księgarni, poziomie zainteresowań czytelniczych. Szczególną uwagę zwraca autor na problem czytelnika, który często jest postacią anonimową. Wynika to z faktu, że „nie mamy, jak dotąd, nazbyt dokładnego rozeznania w zakresie czytelnictwa. Nieznane są zainteresowania i preferencje odbiorców...”. Autor postuluje, aby kształtowanie planów wydawniczych, planów sprzedaży i działalności księgarstwa oparte było na planowaniu perspektywicznym, uwzględniającym różne zmiany strukturalne, jakie można dziś przewidzieć na podstawie prognoz demograficznych. Kompleksowych badań wymaga także problem zainteresowań i potrzeb czytelniczych. W tym samym numerze „Kultury” (w dziale „Korespondencja”) zamieszczono dwie interesujące wypowiedzi na temat rynku księgarskiego i popytu na książki: Piotra Ambroziewicza „Ludzie (niektórzy) i książki” i Haliny Ognik — „Reklama

na rynku księgarskim". Obydwie wypowiedzi stanowią wynik osobistych doświadczeń klientów warszawskich księgarń. Piotr Ambroziewicz proponuje zwiększenie i wzbogacenie informacji o książce w postaci „kieszonkowych katalogów”. Halina Ognik pisze o poszukiwaniach książek przez wyrobionych czytelników, przychodzących do księgarni z określonym zamówieniem. Ta kategoria nabywców książek kieruje się najczęściej opinią kompetentnych recenzji (ważne tu jest zarówno nazwisko recenzenta jak i pismo, które recenzję tę zamieściło). Znikają książki znanych autorów, cieszą się powodzeniem niektóre serie wydawnicze (np. „Nike”).

Omówione wyżej wypowiedzi stanowią odpowiedź na artykuł K. Brodackiego „pt. „Prawdziwy Dom Książki” (*Kultura* nr 43), sygnalizowanym już w nrze 12/66 „Bibliotekarza”.

Problemy księgarstwa porusza również Jan Okopień w artykule pt. „Książka żywcem pogrzebana?” (*Tygodnik Kulturalny* nr 45/66). Autor podaje, że podczas obrad plenarnych Zarządu Głównego Stowarzyszenia Księgarzy Polskich ostatnie dwa lata ocenione zostały jako okres „pogarszania się jakości pracy księgarskiej, odchodzenia od pracochłonnej i wnikliwej pracy z książką, od troski o odbiorcę, o rozwój form upowszechnienia książki — w stronę nerwowej pogoni za realizacją coraz wyższych wskaźników ekonomicznych”. Tymczasem pojawiły się ostatnio w prasie alarmujące głosy na tematy remanentów. Aktualny ich stan wynosi 740 mln (na półtora miliarda rocznych obrotów Składnicy Księgarskiej). Zjawisko to nie jest jeszcze groźne — jak stwierdza J. Okopień powołując się na opinie fachowców — ale już zauważalne. Uważa on, że dalsze pogarszanie się jakości obsługi księgarskiej, wywołane pogonią za wysokimi wskaźnikami i niedoinwestowaniem „Domu Książki”, może spowodować, że księgarze będą robić obroty „chodliwymi” pozycjami, natomiast w magazynach będą leżeć wydawnictwa trudniejsze, wymagające rozbudowanego systemu informacji i reklamy. Źródłem istniejących remanentów szukać należy również w działalności wydawców. Zdaniem J. Okopienia wina wydawców leży w: zbyt pochopnych decyzjach o wznowieniach, nieostrożnym ustalaniu wysokości nakładów, np. debiutów i literatury wąskospecjalistycznej.

Problemy rynku księgarskiego żywo interesują nie tylko księgarzy. Sprawy te znajdują się w sferze najbliższych zainteresowań bibliotekarzy. Z praktyki wiemy, że stan uzupełniania księgozbiorów zależy nie tylko od polityki wydawniczej, ale także od właściwej współpracy bibliotekarza i księgarza. Jeśli księgarz w osobie bibliotekarza będzie widział potencjalnego nabywcę „upłynnianych” przez księgarnie remanentów, (a takie wypadki niestety zdarzają się) to może stracić na zawsze poważnego klienta — jeżeli już operujemy terminami handlowymi.

Długie, a często i kręte, są drogi, którymi dociera książka do rąk ich przyszłych właścicieli. Dobrze jest, jeśli trafia ona do rąk nabywcy z półki księgarskiej, gorzej, jeżeli wyjmuje się ją spod lady, a już zupełnie źle, gdy książka z półki bibliotecznej przechodzi do rąk nielegalnego właściciela. Takie wypadki mają jednak miejsce. Omawia je szeroko Zygmunt Morak w artykule pt. „Losy książek” (*Kierunki* nr 45/66). Autor uzyskał informacje na temat kradzieży książek m. in. z Biblioteki Narodowej, Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy, konsultował te sprawy w Komendzie Głównej Milicji Obywatelskiej. Książki giną z bibliotek i to nie zawsze dlatego, że stanowią konieczną a nieosiągalną na rynku księgarskim lekturę, skradziona książka — jak podaje Z. Morak — staje się często przedmiotem nielegalnego handlu. Handel ten świadomie wspierają niektórzy prywatni antykwariusze. Fakt ten potwierdzają obserwacje autora omawianego artykułu, zebrane z terenu Warszawy.

Na koniec informacja, która może zainteresować nie tylko prywatnych antykwariuszy, ale i wydawców (zamieszcza ją w nrze 48/66 „Polityka” w rubryce „Coś z życia”). „Najdroższą książką na rynku beletrystycznym była, jest i pozostanie „Trędowata” Heleny Mniszek. Zniszczony egzemplarz kosztuje minimum 500 zł. Egzemplarze przepisane na maszynie sprzedawane są po 300 zł. Sporo osób utrzymuje się z ręcznego przepisywania „Trędowatej”. Zarobki stąd wynikiłe szacowane są wyżej niż z hodowli srebrnych lisów, lub rasowych pudli. „Trędowata” zwalcza dezintegrację społeczną tworząc zupełnie nowe więzi. Powstają spółki nowych nabywców egzemplarza „Trędowatej”. A gdyby zaryzykować legalną edycję?”

Każda publikacja z zakresu informacji naukowej przyjmowana jest z wielkim zainteresowaniem tak przez pracowników tej dziedziny, jak i przez wszystkich korzystających z informacji naukowej w jej różnorodnych przejawach i formach. „Osnowy naukowej informacji” są niewątpliwie najbardziej interesującą pracą tego typu w rzędzie najnowszej literatury zajmującej się tym problemem. Opracowane przez pracowników WINITI, stanowią próbę objęcia całości tej nowej dziedziny, w sensie wytyczenia jej zakresu, określenia punktów stycznych z innymi dyscyplinami naukowymi, określenia przedmiotu i metod teorii informacji naukowej, przedstawienia węzłowych jej problemów.

W recenzji mojej pragnę bardzo ogólnie potraktować treść i konstrukcję pracy Michajlova, Giljarevskiego i Cernego, najwięcej uwagi poświęcając sprawie powiązań informacji naukowej z bibliotekarstwem i bibliografią.

Praca składa się ze wstępu autorów, przedmowy akademika A.N. Nesmejanova, siedmiu rozdziałów, dodatków i aparatu naukowego.

Autorzy we wstępie charakteryzują treść i przeznaczenie opracowania, kierując tę monografię do „wszystkich, którzy śledzą problemy rozwoju współczesnej nauki..., szeregów pracowników informacji..., studentów i osób przygotowujących się do pracy w tym zakresie”. (str. 6).

A. N. Nesmejanov określając w przedmowie przedmiot książki, zwraca jednocześnie uwagę, że jej autorzy są w pełni świadomi szerokości omawianego problemu, a przedstawione opracowanie nie pretenduje do całkowitego jego wyczerpania.

Rozdz. I „Przedmiot i metody informacji naukowej” podejmuje zagadnienia najciekawsze i zarazem najtrudniejsze — zagadnienia teorii informacji naukowej. Jest on syntezą publikowanych poprzednio artykułów Michajlova i Poluskina^{1), 2)}, opracowaniem uściśnionym i uzupełnionym. Punktem wyjścia jest tu próba uzasadnienia konieczności wyodrębnienia tej dyscypliny naukowej, której podstawowym zagadnieniem, w odróżnieniu od bibliotekoznawstwa i bibliografii, jest wytworzenie nowej informacji na drodze logicznego przetwarzania informacji pierwotnej (pierwotnych danych). Szczegółowe rozważania co do przedmiotu teorii informacji naukowej prowadzą do wskazania podstawowych kierunków prac badawczych prowadzonych w tym zakresie, a ich układ systematyzuje zarazem węzłowe zagadnienia z dziedziny informatyki. Są to: „1. Badanie procesów informacyjnych: a) gromadzenie i klasyfikacja informacji dokumentacyjnej; b) metody tworzenia informacji wtórnej, opracowanie optymalnych form wtórnych dokumentów naukowych; c) metody przechowywania i odszukiwania informacji; d) metody udostępniania i rozpowszechniania informacji; e) organizacja działalności naukowo-informacyjnej w różnych gałęziach nauki i w różnych krajach. 2. Opracowanie metod semantycznej analizy informacji (określenie kryteriów oceny treści dokumentów, metody wydobycia najbardziej istotnej informacji, metody opracowania językowego informacji itp.). 3. Opracowanie metod utrwalania informacji w formie dokumentacyjnej. 4. Opracowanie systemów poszukiwania informacji przy różnych jej formach i zakresach. Opracowanie maszynowych języków informacyjnych i sposobów przekładów z języków naturalnych na informacyjne i odwrotnie. 5. Badanie możliwości zastosowania techniki maszynowej w procesach informacji, badanie zastosowania cyfrowych maszyn liczących jako środka realizacji systemów informacyjnych”. (str. 44).

Autorzy z góry jednak uprzedzają, że ich praca obejmie tylko podstawowe zagadnienia spośród wymienionych, a mianowicie „1. Gromadzenie dokumentów naukowych, 2. Analityczno-syntetyczne opracowanie informacji, 3. Przechowywanie i odszukiwanie informacji, 4. Reprodukowanie i rozpowszechnienie informacji”. (str. 44).

Z kolei następują podstawowe ustalenia terminologiczne i definicyjne, a więc przede wszystkim rozróżnienie treści i zakresu takich określeń jak: dokumentacja, informacja, informacja naukowa, działalność informacyjna, system informacyjny.

Wreszcie dużą część rozdziału poświęcono sprawom powiązania czy rozdzielności informacji naukowej w stosunku do innych dyscyplin naukowych. Specjalnie szczególnie rozważa się to zagadnienie w odniesieniu do bibliotekoznawstwa i bibliografii i do tego właśnie zagadnienia wrócimy raz jeszcze.

Rodz. II omawia źródła dokumentacyjne informacji naukowej. Przede wszystkim podano tam definicje dokumentu w ogóle i dokumentu naukowego. Przez dokument

1) Michajlov A. I.: Problemy naučnoj informacii. — Nauč-Techn. Inform. 1963 nr 1.

2) Michajlov A. I., Poluskina V. A.: Teorija naučnoj informacii — novaja samostojatel'naja naučnaja disciplina. — tamże nr 33.

rozumie się „każdy materialny obiekt, który utrwała na piśmie, lub potwierdza jakieś wiadomości i może być włączony do określonego zbioru”. „Dokument naukowy to materialny obiekt obejmujący informację naukową, przeznaczony do jej przekazu w czasie i przestrzeni i wykorzystywany w ogólnej praktyce” (str. 76). W dalszym ciągu następuje szczegółowa klasyfikacja dokumentów pierwotnych i wtórnych, połączona z charakterystyką każdego typu dokumentów i podaniem przykładów konkretnie istniejących tytułów. Rozdział ten przynosi, obok dobrze znanego materiału dotyczącego tradycyjnych form dokumentów, materiał nowy oparty o szczegółową analizę skrowidzów słów kluczowych, skrowidzów typu KWOC, typu „Index Medicus” itp.

Rozdz. III poświęcony jest sprawom analityczno-syntetycznego opracowania dokumentów. Znajdujemy tu na wstępie szczegółowe, chwilami nawet wydaje się zbyt drobiazgowo, omówienie spraw opisu bibliograficznego, jego historię, metodykę i zasady międzynarodowe. Szerokość ujęcia tych spraw wskazuje niewątpliwie, że tradycyjna forma bibliograficznego opracowania nie traci dotąd wcale swej podstawowej pozycji w procesach informacyjnych. Dalej następuje część poświęcona klasyfikacji rzeczowej. Otwiera ją krótki rys historyczny klasyfikacji bibliotecznych i bibliograficznych, po czym następuje omówienie poszczególnych systemów klasyfikacyjnych od klasyfikacji dziesiętnej Deweya, poprzez systemy Cuttera, Kongresa, Bliss, UKD, do specjalnie szczegółowo ujętych systemów radzieckich. Wyodrębniono także zasady ogólne metodyki klasyfikacji, przy czym specjalnie omawia się sprawy mechanizacji najpowszechniejszej w tej chwili UKD. Końcowe części rozdziału zajmującego metodami referowania i adnotowania oraz przekładu naukowego, który stał się jednym z najpoważniejszych problemów informacji naukowej.

Rozdz. IV wkracza na teren nowych, kształtujących się dopiero, zagadnień — systemów informacyjno-poszukiwawczych. Scharakteryzowano ogólne zasady tworzenia takich systemów, podkreślając uwarunkowanie właściwego zrealizowania systemu istnieniem odpowiedniej bazy teoretycznej i technicznej. Omówiono także podstawę tych systemów, a mianowicie języki informacyjne, najwięcej miejsca poświęcając językom deskryptorowym, mającym w tej chwili szerokie w świecie zastosowanie.

Rozdz. V zajmuje się metodami i środkami realizacji systemów informacyjno-poszukiwawczych. Znajdujemy tam dokładne omówienie różnych form realizacji, od najprostszych — takich jak karty perforowane do ręcznego sortowania — środków począwszy, do środków wysoko zautomatyzowanych i zmechanizowanych w postaci urządzeń elektronicznych z różnymi nośnikami informacji, w postaci taśm perforowanych, taśm magnetycznych, bębnow magnetycznych itd. Ujęcie tematu łącznie sprawy narzędzi i metody pracy oraz wskazówki, jakie typy urządzeń należy stosować dla danego typu materiałów informacyjnych i przy danych wielkościach maszynów informacyjnych, czyni ten rozdział szczególnie ważnym dla praktyków działalności informacyjnej.

Rozdz. VI podejmuje bardzo istotny dla aparatu informacyjnego problem kopiowania i pomnażania dokumentów — reprografii. Omówiono tu w sposób systematyczny, choć naturalnie w dość skondensowanej formie, drogi pomnażania dokumentów, od mikrofotografii i mikrofilmu, do różnych sposobów szybkiego składu i kopiowania.

W rozdz. VII znajdujemy charakterystykę działalności informacyjnej na konkretnych przykładach jej organizacji w poszczególnych krajach, poczynając od ZSRR. Najszerzej, ze zrozumiałych względów, rozbudowana jest część dotycząca WINITI, a dalej następuje kolejno omówienie działalności innych wielkich samodzielnych ośrodków informacji dla różnych dziedzin nauki. Zebranie tego materiału, dotąd rozproszonego w drobnych opracowaniach, daje obraz modelu organizacji informacji w ZSRR, wskazując na jego cechy indywidualne i rolę w całokształcie życia gospodarczego i naukowego. Kończy ten rozdział omówienie działalności organizacji międzynarodowych — FID, IFLA, ISO i UNESCO.

Olbrzymią zaletą tej książki jest zestaw dodatków i spisów pomocniczych. Dodatki zawierają wiadomości o normalizacji międzynarodowej w zakresie informacji naukowej. Są to zasady katalogowania ustalone w Paryżu w 1961 r., zbiór zasad w zakresie publikacji naukowych, zalecenia ISO dotyczące: budowy czasopisma, zasad spisu treści czasopism i innych dokumentów, odsyłaczy bibliograficznych, budowy artykułu w czasopiśmie i transliteracji alfabetu cyrylicznego. Na koniec dodatków — schematy klasyfikacji Referatywnego Żurnala, radzieckiej klasyfikacji biblioteczno-bibliograficznej z 1965 r. i UKD z 1964 r. Obok dodatków znajdują się w omawianej monografii trzy spisy pomocnicze: bibliografia oraz indeksy — osobowy i przedmiotowy.

Kilka uwag dotyczących zestawienia bibliograficznego: Autorzy uprzedzają, że obejmuje ono literaturę ogólnie wykorzystaną przy pisaniu ich monografii oraz pozycje najważniejsze dla poszczególnych rozdziałów. W takich też dwu grupach podany jest materiał bibliograficzny. Wydaje się, że nie jest to rozwiązanie, z dwu względów, najlepsze. Po pierwsze — nie jest pełnym wykazem literatury wykorzystanej przy opracowywaniu monografii, po drugie — przez metodykę układu — powtarza wielokrotnie opis tych samych pozycji (wykorzystywanych w kilku rozdziałach, ale w przypadkach na tyle szczegółowych, że nie kwalifikujących się do działu ogólnego), a jednocześnie nie daje wprost odpowiedzi na pytanie, czy dana pozycja literatury wykorzystana została w monografii. Warto przy tym zwrócić uwagę, że przypisy cytują zawsze literaturę również w formie pełnego opisu bibliograficznego, również wielokrotnie powtarzając te same opisy. Wydaje się, że przy tak ustalonej metodzie przypisów w pełni wystarczyłyby i byłyby nawet wygodniejszy opis bibliograficzny w jednym ciągu alfabetycznym.

Warto może jeszcze zwrócić uwagę na brak powoływania się na literaturę w przypadkach, wydaje się, koniecznych. Na przykład na str. 50 i 51 autorzy polemizują ze stanowiskiem niektórych zachodnich teoretyków — głoszących tezę, że informacja naukowa nieuchronnie pochłonie zarówno bibliotekarstwo jak i bibliografię, ale nie znajdujemy ani w tekście, ani w przypisach żadnej konkretnej pozycji piśmienniczej, która byłaby wykładnikiem tego stanowiska.

Mimo woli zbliżyliśmy się do problemu powiązań między informacją naukową a innymi dyscyplinami naukowymi, ściślej — bibliografią i bibliotekarstwem. Wspomniane wyżej kontrowersyjne koncepcje perspektywy rozwoju powiązań między bibliografią i bibliotekarstwem, a teorią i praktyką informacji, zostały zilustrowane dwoma wykresami (str. 51). Pierwszy wykres wskazuje nadrzędność dokumentacji (rozumianej jako równoważnik teorii informacji) nad bibliografią i bibliotekarstwem, dla których stanowi ona „współczesną teorię bibliotekarstwa, całkowicie obejmującą pracę specjalistycznych centrów informacyjnych i służby faktograficznej” (str. 51).

Według drugiej koncepcji każda z wymienionych dziedzin działalności (dokumentacja, bibliotekarstwo, bibliografia, centra informacyjne, służby faktograficzne i nauki o komunikowaniu) potraktowana jest jako samodzielna i w jakiejś części zależająca się z pozostałymi. Koncepcję tę charakteryzuje wyraźne zróżnicowanie bibliotecznego i naukowo-informacyjnego systemu obsługi nauki i techniki. Autorzy naturalnie skłaniają się ku tej drugiej koncepcji, podejmując jednocześnie próbę wyjaśnienia genezy pierwszej. Wydaje się, że stanowisko przewidujące pochłonięcie bibliotek przez dokumentację wynika z niewłaściwego pojmowania roli biblioteki, z niedoceniania czy wręcz niedostrzegania różnorodnych jej funkcji i zadań. Podnoszą tu autorzy sprawę funkcji kulturalno-oświatowych bibliotek, zwracając przy tym również uwagę, że biblioteki naukowe, mimo bardzo rozległych możliwości informacyjnych, nie zajmują się — i chyba nigdy nie będą się zajmować przetwarzaniem informacji i informacją faktograficzną, co właśnie jest najważniejszym zadaniem informacji naukowej. Stwierdzają wreszcie, że chociaż biblioteka specjalna musi być niewątpliwie traktowana jako ważne ogniwo informacji naukowej, to jednak fakt ten nie upoważnia do przyjmowania stanowiska, że wszystkie biblioteki są, czy będą, temu systemowi całkowicie podporządkowane.

Przy okazji tych rozważań autorzy (wprawdzie nie bezpośrednio) określają zakres działania bibliotek i pracy bibliotekarskiej. Na str. 45 czytamy: „W odróżnieniu od pracy bibliotecznego dokumentacja nie ogranicza się w swojej działalności do wytworów drukowanych czy piśmienniczych;” na str. 57: „...dlatego teoria informacji naukowej daleko szersza jest od bibliotekarstwa i bibliografii, choćby dlatego, że sfera ich ogranicza się do badań wytworów drukowanych czy nawet piśmienniczych”. Wydaje się, że są to zdania uderzające nadmierną tradycyjnością. Przy obecnym stanie bibliotekarstwa bardzo niepełny wydaje się obraz biblioteki bez najnowszych form dokumentów, a nauka o bibliotece — bez badań nad sprawami miejsca tych nowych dokumentów w zbiorach bibliotecznym, nad ich opracowaniem i udostępnianiem. Autorzy z jednej strony występują przeciwko automatycznemu podporządkowaniu biblioteki systemowi informacyjnemu, podkreślając, że mimo zwiększenia się funkcji informacyjnych biblioteki, funkcje te nie są jedynym polem działania biblioteki. Z drugiej strony zawężają świat dokumentów pozostających w sferze działalności biblioteki, ograniczając go do dokumentów drukowanych, co najwyżej piśmienniczych.

W dalszej kolejności rozpatruje się związki informacji naukowej z bibliografią. Bardzo słusznie podkreślono znaczenie prac bibliograficznych w informacji, zwracając jednocześnie uwagę na niedoskonałość tradycyjnych systemów klasyfikacyjnych stosowanych w bibliografii. Nie zawsze — a może nawet rzadko — spełniają

one warunki umożliwiające poszukiwania wieloaspektowe. Powoduje to stratę znacznej części materiału informacyjnego. Nie mniej jednak według przewidywań autorów pracy — chyba jeszcze przez długie lata — funkcja informowania nauki i techniki o dokumencie drukowanym pozostanie przy bibliografii. Stosowanie przez bibliografię i bibliotekarstwo metod stworzonych przez teorię informacji naukowej, wprowadzenie zaczerpniętych od niej nowych środków technicznych wpływa niewątpliwie na zwiększenie efektywności pracy bibliotekarskiej i bibliograficznej oraz pozwala przesunąć znaczną część wysiłku z dziedziny opracowania na dziedzinę zaspokajania potrzeb informacyjnych odbiorców.

Na koniec trzeba raz jeszcze podkreślić szczególną wartość przedstawionej monografii dla odbiorcy polskiego. W literaturze polskiej brak tak szerokiego ujęcia zagadnień informacji naukowej. W znacznej mierze stara się tę lukę wypełnić wydana w 1965 r. praca M. Dembowskiej³⁾, która przynosi cenne zreferowanie badań z zakresu informacji prowadzonych w skali światowej, charakteryzuje teoretyczne koncepcje wypracowane przez WINITI i przez specjalistów amerykańskich.

Znane u nas prace specjalistów amerykańskich^{4), 5)}, podobne szerokością ujęcia problemów informacji naukowej, ustępują chyba monografii Michajłowa, Giljarevskiego i Černego, przede wszystkim ze względu na jej przydatność praktyczną w polskiej rzeczywistości znacznie bliższej warunkom radzieckim.

ANNA SITARSKA
Katedra Bibliotekoznawstwa U.W.
Warszawa

kronika **KRAJOWA** **I ZAGRANICZNA**

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA INFORMACYJNO-BIBLIOGRAFICZNA

W dniach 7—9 listopada 1966 r. odbyła się w Lublinie konferencja poświęcona organizacji i metodom pracy działów informacyjno-bibliograficznych bibliotek publicznych szczebla wojewódzkiego.

Konferencję zorganizował Departament Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek MKiS, a jej gospodarzem była Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego w Lublinie. Obradom przewodniczył z-ca dyrektora Departamentu Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek mgr Czesław Koziol.

Na program konferencji złożyły się następujące referaty: mgr E. Pawlikowskiej z Ministerstwa Kultury i Sztuki — „Organizacja i praca działów informacyjno-bibliograficznych wojewódzkich i miejskich bibliotek publicznych” oraz: informacje na temat metod pracy działów inform.-bibliogr. — WiMBP w Lublinie (ref. mgr W. Baszyńska), MBP w Łodzi (ref. mgr Z. Rudnicka), WiMBP w Kielcach (ref. mgr R. Stupakowa), a następnie referaty: mgr H. Zasadowej z Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego — „Współpraca publicznych bibliotek powszechnych z bibliotekami naukowymi o charakterze uniwersalnym w zakresie służby informacyjnej” i mgr H. Grabowskiej z Biblioteki Narodowej — „Koordynacja prac bibliograficznych publicznych bibliotek powszechnych”.

Z okazji konferencji WiMBP im. H. Łopacińskiego w Lublinie zorganizowała ciekawą wystawę pt.: „Biblioteczna służba informacyjna w woj. lubelskim”.

Uczestnikami konferencji byli dyrektorzy bibliotek publicznych szczebla wojewódzkiego, którym podlegają działy informacyjno-bibliograficzne, kierownicy tych działów oraz bibliografowie z bibliotek nie posiadających wyodrębnionych działów inform.-bibliogr.

³⁾ Dembowska Maria: Dokumentacja i informacja naukowa. Zarys problematyki i kierunki rozwoju. Warszawa 1965 Stow. Bibliotekarzy Polskich

⁴⁾ Becker J., Hayes R. M.: Information storage and retrieval: tools, elements, theories. New York 1963 J. Wiley.

⁵⁾ Bourne C. P.: Methods of information handling. New York 1963 J. Wiley.

DOROCZNE SEMINARIUM DLA KIEROWNIKÓW I INSTRUKTORÓW DZIAŁÓW INSTRUKCYJNO-METODYCZNYCH BIBLIOTEK WOJEWÓDZKICH

W dniach od 22 do 24 listopada 1966 r. odbyło się w Toruniu seminarium poświęcone analizie pracy działów instrukcyjno-metodycznych wojewódzkich i powiatowych bibliotek publicznych.

W pierwszym dniu seminarium odbyła się dyskusja nad referatem dra St. Antoszczyka — „Funkcja działów instrukcyjno-metodycznych w sieci publicznych bibliotek powszechnych”, a w godzinach popołudniowych uczestnicy seminarium wzięli udział w spotkaniu z red. L. Szczegodzińską, która mówiła o pracy bibliotek w Kanadzie. W drugim dniu seminarium obrady toczyły się w dwu komisjach: I — Komisji dla instruktorów wielkomejskich II — Komisji dla instruktorów wojewódzkich. Ostatni dzień obrad poświęcony był dyskusji nad referatem dra St. Antoszczyka — „Perspektywy udoskonalenia działalności instrukcyjno-metodycznej w sieci publicznych bibliotek powszechnych”.

DNI KSIĄŻKI RADZIECKIEJ

W dniach od 3 do 15 listopada 1966 r. obchodzone były „Dni Książki Radzieckiej”. Z okazji „Dni” zorganizowano w całym kraju wiele wystaw i imprez popularyzujących literaturę radziecką. W Warszawie w Klubie Księgarza na Rynku Starego Miasta, odbył się „Wieczór literacko-muzyczny inaugurujący Dni Książki Radzieckiej”, zorganizowany w dniu 3 listopada 1966 r. przez Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Radzieckiej, Związek Literatów Polskich, Stowarzyszenie Księgarzy Polskich i Centralę Księgarstwa „Dom Książki”.

Na program wieczoru złożyły się: prelekcja Witolda Dąbrowskiego pt. „Współczesna poezja radziecka”, recytacje poezji radzieckiej w wykonaniu Hanny Zembruskiej oraz koncert w wykonaniu studentów PWSM w Warszawie.

Z okazji „Dni Książki Radzieckiej” otwarto w Bibliotece Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu wystawę pn. „Książka Litwy Radzieckiej”. Na wystawie, zorganizowanej przez Bibliotekę UAM oraz Koło Przyjaciół Litwy przy Zarządzie Wojewódzkim TPPR w Poznaniu, zgromadzone publikacje traktujące o przeszłości i teraźniejszości Litwy.

WYSTAWA POŚWIĘCONA CERVANTESOWI

Z okazji 350 rocznicy śmierci Cervantesa w hallu Biblioteki Gdańskiej PAN otwarto wystawę poświęconą twórczości tego wielkiego pisarza. Na wystawie, zorganizowanej w listopadzie 1966 r., znalazły się m. in. „Don Kichot” wydany w Madrycie w 1605 r. oraz późniejsze wydania książek Cervantesa: wydania francuskie z 1746 r. i 1807 r., niemieckie z 1777 r. oraz przekład „Don Kichota” na język polski z 1855 r.

WILHELM SZEWCZYK — LAUREATEM NAGRODY „ODRY”

W dniu 10 listopada 1966 r. we wrocławskim Domu Związków Twórczych odbyła się uroczystość wręczenia nagrody miesięcznika „Odra” Wilhelmowi Szewczykowi. Nagrodę, w wysokości 10 tys. zł, przyznano W. Szewczykowi za całokształt twórczości literackiej i publicystycznej.

„BIBLIOTEKA POETÓW” W NAJBLIŻSZYCH I DALESZYCH PLANACH

Z inicjatywy Związku Młodzieży Wiejskiej, Ludowej Spółdzielni Wydawniczej i Redakcji „Nowej Wsi” powstała nowa seria wydawnicza „Biblioteka Poetów”. W serii tej ukazywać się będzie w ciągu roku 12 tomików poetyckich (w każdym miesiącu 1 tom), począwszy od stycznia 1967 r. Zespołem redakcyjnym kieruje Jan Spiewak. W roku 1967 ukazały się tomy poezji: K. K. Baczyńskiego, B. Brechta, W. Broniewskiego, K. I. Gałczyńskiego, J. Iwaszkiewicza, B. Leśmiana, T. Nowaka, B. Okudźzawy, J. Przybosia, W. Symborskiej, T. Różewicza, G. Apollinaire. W planach na lata 1963 i 1969 przewiduje się wydanie m. in.: Czechowicza, Eliota, Frosta, Guillena, Herberta, Jasnorzewskiej-Pawlikowskiej, Jesienina, Nezvala, Tuwima, Winokurowa. Cena pojedynczego tomu wynosi 10 zł — prenumerata roczna 120 zł. „Biblioteka Poetów” osiągalna będzie jedynie w prenumeracie.

BADANIA ZAINTERESOWAŃ CZYTELNICZYCH W ZSRR

W bibliotekach Związku Radzieckiego rozpoczęto prace mające na celu poznanie zainteresowań czytelników. Badania objęły wiele grup użytkowników bibliotek i dostarczą materiałów do dwóch tematów — „Radziecki czytelnik” i „Biblioteka a informacja”. Pracami 168 bibliotek gromadzących materiały do pierwszego tematu kieruje Biblioteka im. Lenina. Prace związane z drugim tematem polegają na analizowaniu tematów pytań związanych z zawodem, które zgłaszają do bibliotek poszczególne grupy czytelników. Badania te prowadzone są pod kierunkiem Biblioteki im. Sałtykowa-Szedrina w Leningradzie.

W dn. 3-4.VI br. odbyła się Bibl. im. Lenina narada poświęcona omówieniu rozpoczętych prac. Poza bibliotekarzami wzięli w niej udział socjologowie oraz przedstawiciele radia, tele-

wizji i wydawnictw. Referaty, wygłoszone przez bibliotekarzy kierujących badaniami, dotyczyły stosowanej metodyki pracy i dotychczas uzyskanych wyników (*Sovetskaja Bibliografija* 1966 nr 6 s. 77—80)

POTRZEBA ZMIAN W DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEK SŁOWACJI

Bibliotekarze słowaccy poświęcają coraz więcej uwagi zagadnieniu efektywności pracy bibliotecznej. Dotychczas stosowane przestarzałe metody pracy, brak koordynacji i podziału funkcji oraz niedostateczne wyposażenie bibliotek pod względem technicznym powodują straty dla gospodarki narodowej, które ocenia się na kilka milionów koron rocznie. Reorganizacji i ujednolicenia wymaga przede wszystkim działalność informacyjna, szczególnie zaś opracowywanie i przekazywanie informacji. Należy również zająć się analizą specjalizacji bibliotek, koordynacji bibliotek, koordynacją uzupełniania zbiorów, rozbudową informacji i dokumentacji w bibliotekach. (*Citatel* 1966 nr 10 s. 345—353).

WYMIENNE PRAKTYKI STUDENTÓW BIBLIOTEKOZNAWSTWA

W dn. 8—21.VIII br. 8 studentów bibliotekoznawstwa z Uniwersytetu Warszawskiego przebywało na praktykach w bibliotekach czechskich, gdzie zaznajamiali się z organizacją sieci bibliotek, ich funkcjami i metodami pracy. Organizację i systemy pracy bibliotek powszechnych poznali polscy studenci na przykładzie bibliotek miejskich w Pradze i w Czeskich Budziejowicach. Odbyli także praktykę w Bibliotece Uniwersyteckiej i Technicznej w Pradze. (*Citatel* 1966 nr 10 s. 383)

PRODUKCJA KSIĄŻEK NA ŚWIECIE

W ciągu ostatnich 15 lat światowa produkcja książek wzrosła o 500%, chociaż w niektórych krajach nastąpiło stosunkowo duże obniżenie nakładów (np. we Włoszech i Indii — o 25%). Najsilniejszy wzrost notuje się w USA i Chinach — o 85% oraz w W. Brytanii — o 45%. Obecnie 7 państw — ZSRR, Chiny, Anglia, oba państwa niemieckie, Japonia i USA — wydaje rocznie po ponad 20 tys. tytułów książek, a Francja, India, Hiszpania, Włochy, Holandia i Czechosłowacja — po ponad 10 tys. Państwa socjalistyczne wydają łącznie 125 tys. tytułów książek (*Citatel* 1966 nr 10 s. 378).

LB i MK

PRZEPISY § prawne

A. PRZEPISY OGÓLNE

FINANSE

Obwieszczenie Ministra Finansów z dnia 1 października 1966 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu uchwały Nr 534 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 1961 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych. Mon. Pol. nr 65, poz. 312.

Instrukcja Ministra Finansów z dnia 29 listopada 1966 r. w sprawie przepisów o rachunkowości budżetowej w prezydiach gromadzkich rad narodowych. Dz. Urz. Min. Finansów nr 12/7 gr, poz. 37.

Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 22 grudnia 1966 r. zmieniające zarządzenie w sprawie klasyfikacji dochodów i wydatków budżetu centralnego i budżetów terenowych. Mon. Pol. nr 74, poz. 350.

Zarządzenie to wprowadza szereg zmian do zarządzenia Ministra Finansów z dnia 17 grudnia 1965 r. w sprawie klasyfikacji dochodów i wydatków budżetu centralnego i budżetów terenowych (Mon. Pol. z 1965 r. nr 72, poz. 413).

WARUNKI PRACY

Uchwała Rady Ministrów i Centralnej Rady Związków Zawodowych z dnia 25 listopada 1966 r. w sprawie społecznych przeglądów warunków pracy. Mon. Pol. nr 68, poz. 324.

Jest to prawny akt wykonawczy do ustawy z dnia 30 marca 1965 r. o bezpieczeństwie i higienie pracy (Dz. U. nr 13, poz. 91). Społeczne przeglądy warunków pracy przeprowadzają co najmniej

raz w roku zakładowe komisje przeglądowe, powoływane na podstawie uchwały rady zakładowej, powziętej na specjalnym posiedzeniu z udziałem kierownika zakładu oraz przedstawicieli organizacji społecznych. Komisja przeprowadza kontrolę warunków pracy i zaznajamia się z opiniami i wnioskami pracowników. Społecznym przeglądem warunków pracy należy objąć w szczególności: bezpieczeństwo pracy, higienę pracy i zapobieganie oraz zwalczanie chorób zawodowych, przestrzeganie przepisów o ochronie pracy. Komisja sporządza w ciągu 14 dni od zakończenia przeglądu sprawozdanie i doręcza je m. in. kierownikowi zakładu pracy, który obowiązany jest zapewnić zrealizowanie wysuniętych wniosków, a w sprawach wymagających decyzji lub pomocy jednostki nadrzędnej zwrócić się o udzielenie tej pomocy.

B. PRZEPISY BIBLIOTECZNE

BIBLIOTEKI PAN

Uchwała Nr 385 Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1966 r. w sprawie nadania statutu organizacyjnego Polskiej Akademii Nauk. Mon. Pol. nr 72, poz. 334.

W § 27 statutu PAN zawarte jest następujące postanowienie dotyczące bibliotek PAN: „w obrębie Akademii mogą być na podstawie uchwały Prezydium Akademii tworzone biblioteki naukowe, archiwa, ośrodki dokumentacji naukowej i inne pomocnicze urządzenia naukowe i techniczne, których nazwę, organizację oraz zakres działania określają statuty nadawane przez Sekretariat Naukowy Akademii”. Równocześnie z wejściem w życie tej uchwały traci moc obowiązującą uchwała Nr 96 Rady Ministrów z dnia 22 marca 1960 r. w sprawie nadania statutu organizacyjnego Polskiej Akademii Nauk (Mon. Pol. z 1960 r. nr 31, poz. 146).

BIBLIOTEKI SZKÓŁ WYŻSZYCH

Pismo Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 października 1966 r. (Nr DP. II-3-112/66) dotyczące wprowadzenia w życie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 sierpnia 1966 r. w sprawie uposażenia pracowników służby bibliotecznej. („powiel.”).

W piśmie tym zawartych jest szereg wyjaśnień w sprawie wprowadzenia w życie nowych przepisów uposażeniowych. Przy ustalaniu uposażenia pracownika według nowych przepisów należy stosować zasadę nieobniżania „sumy elementów nowego uposażenia brutto” w stosunku do sumy uposażenia pobieranego przed dniem 1 sierpnia 1966 r., oraz podwyższenia uposażenia netto przez szersze przyznawanie dodatku specjalnego, który nie podlega podatkowi od wynagrodzeń. Dodatek specjalny powinien być przyznawany również tym pracownikom, którzy pobierali przed dniem 1 sierpnia 1966 r. dodatki za warunki szkodliwe dla zdrowia. Do czasu ustalenia nowych zasad wynagradzania pracowników pracowni mikrofilmowych, należy tych pracowników zakwalifikować na stanowiska służbowe wymienione w tabelach stanowiących załączniki nr 1 i nr 6 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 sierpnia 1966 r. Przy ustalaniu uprawnień i stawki dodatku funkcyjnego kierownika działu (oddziału, sekcji) uzależnionego od liczby zatrudnionych w danej komórce pracowników, wlicza się również kierownika tej komórki. Przy premiowaniu robotników zatrudnionych w introligatorniach należy stosować przepisy zarządzenia Nr 20 Ministra Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 sierpnia 1962 r. w sprawie regulaminów premiowania wykwalifikowanych robotników zatrudnionych w szkołach wyższych podległych Ministerstwu Szkolnictwa Wyższego. „Decyzje w sprawie ustalenia stanowiska i wymiaru uposażenia dla pracowników służby bibliotecznej należą do kompetencji rektorów szkół wyższych”.

INFORMACJA TECHNICZNA I EKONOMICZNA

Uchwała Nr 383 Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 1966 r. w sprawie zasad organizacji i funkcjonowania zjednoczeń przemysłowych. Mon. Pol. nr 69, poz. 327.

Uchwała określa ogólne zasady organizacji i funkcjonowania zjednoczeń przemysłowych; uprawnień i zadań naczelnego dyrektora zjednoczenia, kolegium i rady techniczno-ekonomicznej; zasady funkcjonowania zjednoczenia w zakresie planowania, zbytu, postępu techniczno-organizacyjnego, systemu finansowego, gospodarki materiałowej, obrotu zagranicznego i sprawozdawczości. W uchwale zawarte są również postanowienia dotyczące ośrodków informacji technicznej i ekonomicznej w zjednoczeniach. „§ 42. 1. System informacji naukowej i techniczno-ekonomicznej, w tym także informacji patentowej, powinien być dostosowany do potrzeb zarządzania w branży oraz do szczebla organizacyjnego, na którym podejmowane są decyzje, uwzględniając dane potrzebne do analizy potrzeb społecznych, przygotowania decyzji oraz planowania i organizowania przedsięwzięć gospodarczych”. Ośrodki informacji techniczno-ekonomicznej wchodziły w skład zaplecza naukowo-technicznego zjednoczenia. Mają one obowiązek dostarczania materiałów informacyjnych na rzecz przedsiębiorstw zgrupowanych i uczestników porostarczenia branżowego.

TeZaR

BIBLIOTEKA PAN w Warszawie, Pałac Kultury i Nauki, VI p.,
tel. 20-02-11

- gromadzi dzieła z zakresu naukoznawstwa, systematyczne opracowania poszczególnych dyscyplin naukowych oraz wydawnictwa informacyjne (encyklopedie, bibliografie, słowniki językowe i terminologiczne itp.);
- posiada bogaty zbiór krajowych i zagranicznych czasopism ogólnonaukowych, naukoznawczych i dokumentacyjnych;
- prowadzi centralny katalog nabytków zagranicznych bibliotek PAN;
- udostępnia swe zbiory w Czytelni i drogą wypożyczenia poza obręb Biblioteki pracownikom nauki i placówkom naukowym (zgodnie z obowiązującym regulaminem);
- udziela informacji w zakresie szeroko pojętej problematyki naukoznawstwa;
- prowadzi prace bibliograficzne i dokumentacyjne z zakresu naukoznawstwa;
- Czytelnia Biblioteki otwarta w godz. 9—19;
- Wypożyczalnia w godz. 10—14 (z wyjątkiem niedziel i świąt).

WYDAWNICTWA BIBLIOTEKI

Polska Bibliografia Naukoznawstwa i Ruchu Naukowego. Rok 1963.
Biblioteka Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. Informator. W-wa 1966.
Wykaz Wybranych Nabytków Zagranicznych (Biblioteki PAN w Warszawie) za okres I. 1965—VI. 1966. Warszawa 1966. Biblioteka PAN — Dokumentacja zbiorów własnych.

UWAGA, PRENUMERATORZY BIBLIOTEKARZA!

Administracja Wydawnictw
Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

przypomina uprzejmie o odnowieniu prenumeraty
na rok 1967

Prenumerata roczna miesięcznika **BIBLIOTEKARZ** wynosi
zł 60.— (cena jednostkowa numeru zł 5.—);

miesięcznika **PORADNIK BIBLIOTEKARZA** — zł 48.— (cena
jednostkowa numeru zł 4.—);

kwartalnika **PRZEGLĄD BIBLIOTECZNY** (wraz z dodatkiem
„Przegląd Piśmiennictwa o Książce”) — zł 96.— (cena jednost-
kowa numeru zł 24.—).